

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

1
—
Een handreiking aan beginners in de theosofie

Wat is theosofie en wat zijn theosofen	2
De zevenvoudige samenstelling van de mens	4
Karma	8
Reïncarnatie	11
Ouderdom, ziekte en dood	15
Universele broederschap, altruïsme en mededogen	30
a. Het pad naar het hart van het heelal	30
b. De grote ketterij van afgescheidenheid	37
c. Liefde is het cement van het heelal	43

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

2

1. Wat is theosofie en wat zijn theosofen

Theosofie is een moderne naam voor de oude wijsheid-religie en is ouder dan de denkende mens in de huidige evolutiecyclus op deze aarde. Ze is geworteld in het meedogende Hart van het universum.

Echo's van deze oude wijsheid-religie zijn te vinden in alle religies: het boeddhisme, hindoeïsme, taoïsme, confucianisme, het christendom, het gnosticisme, het jodendom, de islam; en ook in de Griekse filosofie, in de mythologie zoals de Edda's van de oude Noorse Germanen. Ze is overal ter wereld te vinden in de universele symbolen die door oude beschavingen zijn aangebracht op aardewerk, in grotten en op stenen, palmblederen en papyrussen.

Het is goed te bedenken dat ieder van ons een eigen voortdurend evoluerend begrip heeft van wat theosofie is door te proberen een theosoof of theosofe te zijn. En door dit te doen herdefinieert iedere student (e) wat theosofie is door zijn/haar unieke toevoeging aan de stroom van het esoterisch onderzoek.

Vóór HPB met haar commentaar op de Stanza's begint, nodigt ze ons uit een paar 'basisbegrippen te beschouwen waarop het hele gedachtestelsel berust en die dit doordringen' (1:43) en die de grondslag vormen van de heilige wetenschap van de oudheid en de religieuze en filosofische scholen van de wereld. Samengevat tot de kern luiden deze:

1) Dat er een eeuwig, alomtegenwoordig, onveranderlijk beginsel is dat niet kan worden omschreven omdat het 'buiten het gebied en het bereik van het denken' ligt, en toch: alle leven emaneert of vloeit voort uit Het. Theosofie heeft geen naam voor dit beginsel, en noemt het daarom: DAT – het oneindige, het ongeschapene, de wortelloze wortel, de oorzaak zonder oorzaak. Deze uitdrukkingen zijn maar een poging om het onbeschrijflijke te beschrijven, de oneindigheid van oneindigheden, de grenzeloze essentie van goddelijkheid die we niet kunnen omschrijven. Kortom, ze gaat uit van die schitterende oorspronkelijke essentie die *Genesis* de duisternis op het aangezicht van de afgrond noemt – die duisternis die tot licht werd gestimuleerd toen de 'elohim ademden op de wateren van de ruimte.

2) Dat heelallen evenals 'zich manifesterende sterren' verschijnen en verdwijnen in een wisseling van eb en vloed, een ritmisch kloppen van geest en stof, waarbij iedere levensvonk in de kosmos, van sterren tot atomen, hetzelfde cyclische patroon volgen. Er is een voortdurende geboorte en dood, verschijnen en verdwijnen, van deze 'vonken van de eeuwigheid' omdat het ritme van het leven steeds nieuwe levensvormen voortbrengt voor werelden die terugkeren: melkwegstelsels en zonnen, mensen, dieren, planten, en

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

mineralen. Alle wezens en dingen hebben hun cyclussen van geboorte en dood, want geboorte en dood zijn poorten van het leven.

3) Dat alle zielen, die in hun hart dezelfde essentie hebben als de 'universele overziel', de volledige cyclus van belichamingen in de stoffelijke werelden moeten doormaken om door eigen inspanningen hun goddelijke potentiële vermogens actief tot uitdrukking te brengen.

Waarom manifesteert het goddelijke zich zo vaak en in zoveel verschillende vormen? Ieder goddelijk zaad, iedere vonk van God, iedere levenseenheid, moet de grote cyclus van ervaring doormaken, van de meest spirituele gebieden tot de meest materiële, om uit de eerste hand kennis op te doen over iedere bestaanstoestand. De godsvonk moet leren door iedere vorm te worden, dat wil zeggen, door zich in deze te belichamen terwijl hij zijn weg vervolgt langs de boog van de stof.

Hier is een visie om het hart te verheffen: als we *voelen* dat ieder mens een noodzakelijk deel van de kosmische bestemming is, geven we waardigheid aan onze inspanningen, aan de drang om ons te ontwikkelen. De reden voor deze grootse 'cyclus van noodzakelijkheid' is tweeledig: hoewel we beginnen als niet-zelbewuste godsvonken, zullen we tegen de tijd dat we alles hebben ervaren wat er in iedere levensvorm te leren is, niet alleen zijn ontwaakt tot een vollediger bewustzijn van de menigten atomaire levens die dienen als onze lichamen op de verschillende gebieden, maar we zullen zelf goden zijn geworden.

Wanneer we begrijpen hoe nauw deze drie grondstellingen met onszelf samenhangen, gaan we inzien hoe alle andere leringen daaruit voortvloeien; ze zijn sleutels voor een ruimer begrip van weder belichaming, cyclussen, karma, wat er na de dood gebeurt, de oorzaak en het opheffen van het lijden, de aard van de mens en de kosmos, de wisselwerking tussen involutie en evolutie, en nog meer – terwijl de ontwakende ziel al die tijd doorgaat met haar eeuwige zoektocht.

Duizend lichten aansteken, blz. 8-10
© 2002 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

4

2. De zevenvoudige samenstelling van de mens

In religieuze kringen binnen het christendom bestaan twee opvattingen over de aard van de mens. De ene is de leer zelf en de andere de gangbare opvatting erover; de eerste is beslist niet geheim in de kerk, maar er wordt in het bijzijn van leken zo zelden over uitgeweid dat ze voor de gewone mens vrijwel verborgen is. Bijna iedereen zegt dat hij een ziel en een lichaam heeft, en daar blijft het bij. Wat die ziel is, of ze de werkelijke persoon is, en of ze zelf vermogens bezit, is iets waarnaar niet wordt gevraagd, en de predikanten beperken zich gewoonlijk tot het redden of verdoemen van de ziel. Door er zo over te spreken als iets wat van hem verschilt, is de mens tot de conclusie gekomen dat hij geen ziel is, want hij kan die ziel verliezen. Hieruit is een geneigdheid tot materialisme ontstaan, waardoor de mens meer aandacht gaat schenken aan het lichaam dan aan de ziel; laatstgenoemde wordt aan de genade van de rooms-katholieke priester overgeleverd, terwijl onder andersdenkenden de zorg ervoor gewoonlijk wordt uitgesteld tot het stervensuur. Maar wanneer men de ware leer kent, zal men inzien dat de zorg voor de ziel, die het Zelf is, iets noodzakelijks is dat iedere dag aandacht vereist, en niet kan worden uitgesteld zonder de hele mens, zowel ziel als lichaam, ernstige schade toe te brengen.

Volgens de christelijke leer, die door Paulus naar voren wordt gebracht – want het dogmatische christendom rust in feite op hem – bestaat de mens uit lichaam, ziel en geest. Dit is de drievoudige samenstelling van de mens, die door theologen wordt aangenomen maar op de achtergrond gehouden, omdat het onderzoek ervan tot gevolg kan hebben dat denkbeelden die eens orthodox waren maar nu ketters zijn, weer ingang zouden vinden. Want als we de ziel op die manier tussen geest en lichaam plaatsen, wordt het bijna noodzakelijk het vraagstuk van de verantwoordelijkheid van de ziel te onderzoeken, omdat het lichaam alleen geen verantwoordelijkheid kan hebben. En om de ziel verantwoordelijk te kunnen stellen voor de verrichte handelingen, moeten we aannemen dat ze vermogens en functies heeft. Op grond hiervan komt men gemakkelijk tot het standpunt dat de ziel van rede voorzien of van rede verstoken kan zijn, zoals de Grieken soms dachten, en dan is men nog maar één stap verwijderd van het verkondigen van theosofische denkbeelden. Deze drievoudige indeling van de aard van de mens omvat in feite de theosofische leer van zijn zevenvoudige samenstelling, omdat de vier andere onderdelen, die in deze indeling niet voorkomen, kunnen worden gevonden in de vermogens en functies van lichaam en ziel, zoals ik hierna zal proberen aan te tonen. Langgeleden heerste de overtuiging dat de mens zevenvoudig is en niet slechts tweevoudig, en werd deze met de bijbehorende bewijzen aan iedereen duidelijk onderwezen; maar evenals andere filosofische leringen werd ze uit het oog verloren, omdat ze geleidelijk werd herroepen in een tijd toen in het oosten van Europa de morele beginselen begonnen te ontaarden en voordat het materialisme met zijn tweelingbroeder, scepticisme, overal ging heersen. Na het herroepen ervan resteerde in het christendom het huidige dogma van lichaam, ziel en geest. De redenen voor het verbergen en

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

5
ook voor het nieuw leven inblazen ervan in deze eeuw wordt goed uiteengezet in *De geheime leer* (1:19) van H.P. Blavatsky. In reactie op de bewering: 'we kunnen niet begrijpen hoe enig gevaar zou kunnen ontstaan door het openbaren van een zuiver filosofische lering zoals de evolutie van de planeetketens', zegt ze:

Het gevaar was dat leringen zoals die van de planeetketen of de zeven rassen direct een sleutel geven tot de zevenvoudige natuur van de mens, want elk beginsel staat in verband met een gebied, een planeet en een ras, en de menselijke beginselen staan op elk gebied in verband met zevenvoudige occulte krachten waarvan die van de hogere gebieden een geweldige energie bezitten . . . en waarvan het misbruik onberekenbaar kwaad voor de mensheid zou veroorzaken. Een sleutel die misschien geen sleutel is voor de huidige generatie – vooral niet voor westerlingen – die immers juist door hun blindheid en onwetend materialistisch ongeloof in het occulte worden beschermd; maar een sleutel die niettemin heel reëel zou zijn geweest in de vroege eeuwen van het christelijke tijdperk, voor mensen die volledig overtuigd waren van de realiteit van het occultisme en die een cyclus van ontaarding ingingen die hen vatbaar maakte voor misbruik van occulte krachten en tovenarij van de ergste soort.

A.P. Sinnett, voormalig bestuursambtenaar in India, was de eerste die in 1883 de werkelijke aard van de mens schetste in zijn boek *Esoteric Buddhism*, samengesteld uit kennis die door H.P. Blavatsky rechtstreeks vanuit de eerdergenoemde Grote Loge van ingewijden aan hem is gegeven. En door zo aan de westerse beschaving de oude leer voor te leggen, bewees hij zijn generatie een grote dienst en hielp hij de zaak van de theosofie aanzienlijk. Zijn indeling was:

1.	Het lichaam	<i>rupa</i>
2.	Levenskracht	<i>prana-jiva</i>
3.	Astraal lichaam	<i>lingasarira</i>
4.	Dierlijke ziel	<i>kamarupa</i>
5.	Menselijke ziel	<i>manas</i>
6.	Spirituele ziel	<i>buddhi</i>
7.	Geest	<i>atman</i>

De cursief gedrukte woorden zijn equivalenten in het Sanskriet van de door hem gekozen termen. Deze indeling wordt tot op heden voor alle praktische doeleinden gebruikt, maar kan worden gewijzigd en uitgebreid. Zo krijgt bijvoorbeeld in een latere rangschikking het astrale lichaam de tweede positie in plaats van de derde, maar dit verandert de zaak niet wezenlijk. Dit geeft ons direct een beeld van wat de mens is, heel anders dan de vage beschrijving met de woorden 'lichaam en ziel', en tart ook zonder meer de materialistische opvatting dat het

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

6

denken wordt voortgebracht door de hersenen en een deel is van het lichaam. Er wordt niet beweerd dat die beginselen tot op heden onbekend waren, want ze waren allemaal op verschillende manieren bekend, niet alleen bij de hindoes maar ook bij veel Europeanen. Maar de beknopte voorstelling van de zevenvoudige samenstelling van de mens in nauw verband met de zevenvoudige samenstelling van de bolketen waarop wezens zich ontwikkelen, was nog niet eerder bekendgemaakt. De Franse abt Éliphas Lévi schreef over het astrale rijk en het astrale lichaam, maar bezat blijkbaar geen kennis van de rest van de leer; en terwijl hindoes de overige termen in hun taal en filosofie bezaten, gebruikten ze geen zevenvoudige indeling, maar baseerden zich hoofdzakelijk op een viervoudige en hielden (als ze deze kenden) de lering van een keten van zeven bollen – waaronder onze aarde – beslist verborgen. Wijlen de geleerde hindoe Subba Row beweerde dat ze een zevenvoudige indeling kenden, maar dat deze niet openbaar was of zou worden gemaakt.

Als we deze samenstellende delen op een andere manier beschouwen, kunnen we zeggen dat de lagere mens een samengesteld wezen is, maar dat de mens in zijn werkelijke natuur een éénheid of onsterfelijk wezen is, een drie-eenheid bestaande uit geest, onderscheidingsvermogen en denkvermogen, die vier lagere sterfelijke werktuigen of voertuigen nodig heeft door middel waarvan hij in de materie kan werken en uit de natuur ervaring kan opdoen. Deze drie-eenheid wordt in het Sanskriet atman-buddhi-manas genoemd, moeilijk te vertalen in het Nederlands. Atman is geest, buddhi is het hoogste verstandelijke vermogen, dat wat onderscheidt en oordeelt, en manas is denkvermogen. Deze drievoudige groep is de ware mens; en deze leer is zonder twijfel de oorsprong van de theologische leer van de drie-eenheid van vader, zoon en heilige geest. De vier lagere werktuigen of voertuigen vindt men in de rechterkolom van het volgende schema:

ātman	}	begeerten en
buddhi		verlangens
manas		levensbeginsel
		astraal lichaam
		fysiek lichaam

Deze vier lagere stoffelijke bestanddelen zijn vergankelijk en zijn elk onderhevig aan ontbinding en scheiding van elkaar. Wanneer het uur voor hun scheiding aanbreekt, kan de verbinding niet langer standhouden, het fysieke lichaam sterft, de atomen, waaruit elk van de vier is samengesteld, beginnen zich van elkaar te scheiden, en omdat de samenhang van het geheel wordt verbroken, is het niet langer geschikt als instrument voor de werkelijke mens. Dit is wat wij stervelingen 'dood' noemen, maar het is geen dood voor de werkelijke mens, want die kent geen dood, blijft voortbestaan en is onsterfelijk. Hij wordt daarom de triade of de onvernietigbare drie-eenheid genoemd, terwijl de andere bekendstaan als het viertal of de sterfelijke vier.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

7

Dit viertal of de lagere mens is een product van kosmische of fysische wetten en substantie. Het is evenals elk ander fysiek ding in de loop van de eeuwen uit kosmische substantie ontwikkeld, en daarom is het onderworpen aan de fysische, fysiologische en psychische wetten die de mensheid als geheel beheersen. Daarom kan de lengte van zijn mogelijke bestaansduur worden berekend, evenals de grens van de spankracht in metalen, gebruikt bij bruggenbouw, door een ingenieur kan worden berekend. Elke verzameling van deze bestanddelen in de vorm van een mens heeft daarom een beperkte duur op grond van de wetten van de evolutieperiode waarin hij zijn bestaan heeft. Nu is dat in het algemeen zeventig tot honderd jaar, maar de mogelijke levensduur is langer. Er zijn in de geschiedenis dan ook voorbeelden van gewone mensen die tweehonderd jaar zijn geworden; door kennis van occulte natuurwetten kan men de mogelijke levensduur verlengen tot bijna vierhonderd jaar.

zichtbare fysieke mens	{ hersen zenuwen bloed botten lymfe spieren zintuigorganen en organen van handeling huid
onzichtbare fysieke mens	{ astraal lichaam begeerten en verlangens levensbeginsel (prāṇa of jīva genoemd)

Men ziet dus dat het fysieke deel van onze natuur met een tweede afdeling wordt uitgebreid die, hoewel onzichtbaar voor het fysieke oog, niettemin stoffelijk is en onderhevig aan verval. Omdat men in het algemeen de gewoonte heeft slechts dat wat men met de fysieke ogen kan zien, werkelijk te noemen, is men ten slotte gaan veronderstellen dat het onzichtbare noch werkelijk noch stoffelijk is. Maar men is vergeten dat zelfs op het aardse gebied schadelijke gassen onzichtbaar zijn maar toch werkelijk, en op stoffelijk gebied een krachtige uitwerking kunnen hebben, en dat water in de lucht zwevend en onzichtbaar kan worden gehouden, totdat de omstandigheden veranderen en neerslag veroorzaken.

Laten we een korte samenvatting geven voordat we op details ingaan. De *ware mens* is de drie-eenheid atman-buddhi-manas of geest en denkvermogen, en hij gebruikt bepaalde instrumenten en werktuigen om in contact met de natuur te komen en zo zichzelf te leren kennen. Deze instrumenten en werktuigen worden gevonden in de lagere vier – of het viertal

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

8

– waarbij elk beginsel in deze categorie op zich een werktuig vormt voor die bijzondere soort ervaring die tot zijn sfeer behoort; terwijl het lichaam het laagste, het minst belangrijke en meest vergankelijke van de hele reeks is. Want wanneer we op de weg omlaag vanuit het hogere denkvermogen het lichaam bereiken, kan worden aangetoond dat al zijn organen op zich gevoelloos en nutteloos zijn, wanneer ze het zonder de innerlijke mens moeten stellen. Gezicht, gehoor, gevoel, smaak en reuk behoren niet tot het lichaam, maar tot de tweede onzichtbare fysieke mens, omdat de werkelijke organen voor de uitoefening van die vermogens zich in het astrale lichaam bevinden; en die in het fysieke lichaam zijn slechts mechanische, uitwendige werktuigen om de interactie tussen de natuur en de werkelijke innerlijke organen tot stand te brengen.

Oceaan van theosofie, blz. 33-9
© 2013 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag

3. Karma: optekenaar, bewustmaker, vriend

Grace F. Knoche

Hoe vaak denken we niet aan karma als een soort nemesis of dreigend lot, dat ons treft als we er het minst op zijn voorbereid, als vergelding voor onbekende daden die we in dit leven of in lang vervlogen levens hebben gedaan of nagelaten. Maar bij de oudste Grieken was Nemesis een godin, de personificatie van ons geweten, onze ingeboren angst verkeerde daden ten aanzien van de goden te plegen; ofwel van onze eerbied voor de morele en spirituele wet van harmonie, van evenwicht. Later, in de vijfde eeuw voor Christus, beschreven de dichter Pindar en de geschiedschrijver Herodotus haar als degene die de menselijke zaken leidt om het verstoorde evenwicht te herstellen, zodat geluk of ongeluk in 'juiste verhouding' zouden worden toegemeten. Een zuiver en bescheiden hart werd altijd gezien als de toegangspoort tot de goden; en als iemand te trots was op de 'goede gaven' van Fortuna, dan werden hem verliezen en leed toebedeeld; omgekeerd werden de bescheidenen gezegend op een manier die hen vrede en voldoening bracht. Nog later werd de godin, omdat ze werd afgeschilderd als een rem op buitensporigheden, in de gedachten van velen een wrekend of bestraffend noodlot dat op het juiste moment roekeloze en eigenzinnige mensen zou overvallen.

Zelden zien we de universele wet van oorzaak en gevolg als genezend en barmhartig vanwege haar herstellende kracht ten goede. We vergeten dat de goden niet gescheiden zijn van onszelf, maar dat we een verlengstuk zijn van hun levensessentie en dat hun zorg voor ons een even essentieel deel is van ons groeiproces, als onze bescherming dat is voor de atomaire levens die binnen de menselijke hiërarchie evolueren. Het is deze onderlinge verbondenheid die we moeten begrijpen en waarmee we moeten leven, in het besef dat

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

9

karma niet iets is dat ons door een god of een duivel of een andere uiterlijke macht wordt opgelegd, maar dat we het zelf zijn.

Er is geen moment in ons leven dat we niet de kwaliteit van ons denken en voelen, die hoog of laag kan zijn, op ons geheugen afdrucken; door de wet van magnetische aantrekking moet alles wat tot ons komt eens door onszelf zijn gewild, bewust of onbewust. Wij zijn het die die indrukken op onze levensatomen* hebben achtergelaten, en telkens als de ziel weer tot het leven op aarde terugkeert, keren ook diezelfde levensatomen terug, om opnieuw onze diverse bekleedselen te vormen, de lichamelijke, psychische, mentale en spirituele. Het lijkt allemaal heel logisch, want hoe zou rechtvaardigheid anders verzekerd kunnen zijn? Geen mens oogst wat niet door hemzelf gezaaid is – aan goede gaven en karaktersterkte na het zaaien van goede zaden; en aan tegenslagen en zwakheid van wil als er onkruid is gezaaid.

*De vitale of bezielende energie van het stoffelijk atoom.

Karma, de hersteller van evenwicht, is de strenge maar altijd weldoende optekenaar van elke beweging van het bewustzijn, niet alleen voor de mens maar voor alle wezens vanaf de atomaire tot de macrokosmische. Wat zijn graad van evolutionaire ontwikkeling ook is, ieder wezen is zijn eigen lipika of 'schrijver', zijn eigen rechter en trooster. Net zoals wij onze kwaliteit afdrucken op elk deeltje van onze veelzijdige constitutie, zo doet elke andere hiërarchie in de natuur dat ook. Maar als we karma zien als een wrekende demon of een belonende engel, oordelen we naar uiterlijkheden. Hebben we niet allemaal ontdekt, mogelijk pas na jaren, dat de meest pijnlijke voorvallen in ons leven ons blijvend voordeel hebben opgeleverd? We zouden dit vermomde zegeningen kunnen noemen en daarmee intuïtief erkennen dat pijn en leed een verborgen schoonheid bevatten, niet in de laatste plaats door de sterker wordende gevoelens van liefde voor hen die in nood verkeren.

Marcus Aurelius, de Romeinse keizer uit de 2de eeuw, kreeg meer dan een normaal deel aan leed te verduren, maar hij werd tijdens zijn hele tragische regeringsperiode overeind gehouden door zijn onwrikbaar geloof dat wat een mens ook mocht overkomen, voor hem was voorbereid 'sinds het begin van de tijd'. In zijn persoonlijke vermaningen 'aan zichzelf', door latere bewonderaars zijn Zelfbespiegelingengenoemd, kwam hij vaak op het volgende thema terug:

In het weefwerk van de oorzakelijkheid was de draad van uw wezen sinds alle tijden vervlochten met dat bijzondere voorval. – 10:5

Heb niets anders lief dan wat tot u komt, geweven in het patroon van uw bestemming. Want wat zou beter passen bij uw behoeften? – 7:57

Voor Marcus, een filosoof en stoïcijn van nature en door opvoeding, was de mens een kind van de godheid, een deeltje van het oorspronkelijke geest-vuur, en daarom kon niets hem raken behalve wat werkelijk bij hem behoorde. We kunnen zelfzuchtig, hebzuchtig en sluw

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

zijn in ons lagere zelf; maar in onze essentiële kern hebben we 'sinds het begin van de tijd' ontelbare morele krachten in de tafelen van onze ziel gegrift. Iedere aspiratie, geboren in de diepste diepten van ons wezen, zowel als elke lage en verkeerde begeerte heeft haar zaad gezaaid om te zijner tijd te worden geoogst als een met de oorzaak overeenkomend gevolg. Wij zijn dus ons eigen karma, de optekenaars van ons karakter en onze bestemming.

Het is betrekkelijk eenvoudig te filosoferen als men redelijk gezond is en leeft in comfortabele omstandigheden. Maar hoe staat het met de rechtvaardigheid voor hen die onder armoede gebukt gaan; wat kan de filosofie doen voor de miljoenen die gedoemd zijn te sterven van honger of door ziekte? Moeten we zeggen dat het hun karma is en dat ze zich er doorheen zullen moeten slaan en dat ze hopelijk in hun volgend leven meer geluk zullen hebben? Het is duidelijk dat het hun karma is, anders zouden ze niet in die buitengewoon moeilijke omstandigheden geboren zijn; maar hoe kunnen wij hun karma gescheiden houden van het onze? We zijn één mensenfamilie, en ieder van ons had zijn aandeel in het scheppen van hun tragische lot. Is het bovendien ook niet ons karma diep bezorgd te zijn, en waar mogelijk de vreselijke ellende die op zoveel plaatsen op onze aarde bestaat te helpen verzachten? Er schuilt op zijn minst enige troost in het feit dat het geweten van de wereld ontwaakt en men gevoeliger en opmerkzamer wordt, zodat een toenemend aantal zelfopofferende en kundige mannen en vrouwen hun leven al in dienst stellen op dit terrein.

Velen van ons hebben echter weinig te bieden als het gaat om tastbare hulp, hoezeer ons hart ook ernaar verlangt om te helpen. Maar er is niemand onder ons die niet onophoudelijk kan werken aan het voorkomen van de oorzaken van menselijk lijden – een lange reeks van diepliggende oorzaken – die de buitensporige toestand waarin de mensheid verkeert tot gevolg hadden. Toegegeven, het is een doel op enorm lange termijn; maar maakt dat het iets minder urgent of belangrijk?

Weinigen van ons hebben de kalme doelbewustheid van een Marcus Aurelius. Wij zijn gewone mannen en vrouwen, die ernaar streven het evenwicht te bewaren in het dagelijks krachtenspel van karma en iets te begrijpen van het hoe en waarom van onszelf en ons heelaal; tegelijk willen we de verlangens van de ziel tevredenstellen en vóór alles het hogere goede beter dienen. Er zit zoveel scheef in de menselijke verhoudingen overal op de wereld, dat we niet aan het gevoel kunnen ontkomen dat het vele eeuwen in beslag zal nemen om de zaken in goede banen te leiden; ongetwijfeld hebben we heel wat op onze karmische kerfstok dat weer in evenwicht moet worden gebracht. Maar we moeten ook de andere kant van het grootboek niet over het hoofd zien, de nobeler posten die we in vorige levens hebben geboekt. Zou het kunnen zijn dat de intensiteit van het wereldwijde en individuele lijden en de verwarring in het waarde-oordeel evenzeer het gevolg is van een karmisch ontwaken, een stimulans uitgaande van ons hoger zelf, als van nog onbetaalde karmische schulden?

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

11

Ongetwijfeld is het onze bestemming een leven te leiden als een gezond geheel en niet voortdurend te worden verscheurd door angst en wanhoop. Leed valt ons allemaal ten deel, maar, als regen voor de aarde, zou het ons moeten voeden en tot nieuwe groei aanzetten. Er komt een dag, in dit leven of in een ander, dat we alles wat we hebben ondergaan kunnen zien met de ogen van de ziener die we innerlijk zijn, als een adelaar hoog boven ons aardse karma, en we als een panoramisch visioen het totaal van onze ervaringen van vroeger en nu kunnen waarnemen – niet in details, maar de sfeer ervan. Dan zullen we weten dat alle hindernissen, al het leed, lichamelijk en mentaal, en ook de dood, deel uitmaken van het zich ontvouwende groeipatroon, dat eonen geleden in het weefwerk van onze bestemming is geweven met het doel in de ziel een dieper begrip te prenten, een waarachtiger liefde en zorgzame aandacht voor allen en niet alleen voor de onzen.

Uit het tijdschrift *Sunrise* sep/okt 1983
© 1983 Theosophical University Press Agency

4. Reïncarnatie Een wordingsproces Grace F. Knoche

Voor ons themanummer van 1985 hebben we REÏNCARNATIE als onderwerp gekozen, niet alleen om de toenemende aantrekkingskracht die ze op ernstige en zoekende mensen uitoefent, maar in de eerste plaats omdat ze ons een gezond en op mededogen berustend perspectief biedt op ons totale leven. Welke andere theorie kan de vergelijking doorstaan met het verheffende beeld dat wij mensen, in samenwerking met alle natuurrijken, evoluerende deelnemers zijn aan een tijdloos, kosmisch proces – een proces dat een opeenvolging van geboorte en dood voor iedere levensvorm inhoudt.

Het is een breed thema, dat zowel het oneindig grote als het oneindig kleine omvat en de kern van het menselijk hart raakt. Wie zijn wij? waar kwamen we vandaan en waarom? En wat voor toekomst kunnen we verwachten, als individu en als soort? Er heerst heel wat verwarring in ons huidige denken en dat komt voor een groot deel omdat we van onze bron, onze goddelijke essentie, zijn vervreemd. We moeten zekerheid hebben dat onze wortels dieper gaan dan dit leven en dat een deel van ons na de dood blijft bestaan. We moeten ontdekken wat de zin is van het lijden en het verschrikkelijke onrecht dat kinderen, dieren en miljoenen onschuldige slachtoffers van meedogenloze misdaden en zinloze ongelukken wordt aangedaan, waarvoor in dit leven geen duidelijke oorzaak is aan te wijzen.

Van een gedegen kennis over deze zaken die ons het meest moesten bezighouden, is nauwelijks sprake – niet omdat die kennis niet beschikbaar is, want er is een schat aan leringen en praktische wijsheid aanwezig in de kern van de religies van de wereld, in mythen, legenden, in overleveringen van inheemse volkeren en in sprookjes – maar omdat we zijn

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

vergeten hoe we de theosofische sleutels moeten aanwenden die klaarliggen om op intelligente en hopelijk altruïstische wijze te worden gebruikt.

12

Het begrip reïncarnatie is natuurlijk heel oud, en de cyclische terugkeer van de ziel, met het doel om te leren en het bewustzijn uit te breiden, was in de hele antieke, heidense wereld even algemeen bekend als onder de oosterlingen altijd het geval was. Verscheidene vroege kerkvaders, die op de hoogte waren van het platonische en pythagorische denken, accepteerden dit idee; een van hen was Origenes, die schreef over het vóórbestaan van de ziel en haar 'uiteindelijke versmelting met de goddelijke Eenheid'. In de 6de eeuw n.Chr. werd echter een aantal van zijn leerstellingen kettters verklaard en uitgebannen. Het lijkt voor ons in deze tijd onbegrijpelijk dat een zo universele leer als reïncarnatie aan de openbaarheid werd onttrokken en bijna 1500 jaar lang achter kerkelijke sluiers verborgen bleef. Men kan niet nalaten zich af te vragen hoe de geschiedenis van het Westen zou zijn geweest als reïncarnatie een bezielend element van de christelijke boodschap zou zijn gebleven.

Hoewel het taboe was om de leer van de wedergeboorte van de ziel vanaf de kansel te prediken, konden barden en dichters met hun onsterfelijke liederen niet tot zwijgen worden gebracht, en toen de renaissance aanbrak om 'de sterren van het Denken in beweging te zetten' (om een uitdrukking van Emerson te gebruiken), voegden zich filosofen bij de dichters en spraken en schreven openlijk over tekenen die wezen op het bestaan van een vorig leven of vorige levens. Later bevestigden transcendentalisten aan beide zijden van de Atlantische Oceaan met kracht dit idee, deze leer van hoop en troost, die een ommekeer betekent.

H.P. Blavatsky vatte de door de eeuwen heen verzamelde wijsheid samen in drie fundamentele axioma's, te weten –

achter alles is 'het Ene Leven, eeuwig, onzichtbaar en toch alomtegenwoordig, zonder begin of einde' – naamloos en onuitsprekelijk, waarvan de ene eigenschap 'eeuwige, onophoudelijke beweging' is;

uit deze Ene Werkelijkheid ontstaat de bipolariteit van licht en duisternis, geest en stof, geboorte en dood, zodat heelallen in geregelde opeenvolging worden geboren en sterven;

elke individuele ziel of levensvonk, die identiek is met de 'Universele Overziel', moet door ieder gebied van zijn gaan om zijn weg naar het goddelijke te vinden.*

*De Geheime Leer 1:32, 43-8; zie ook Sunrise sep/okt 1984.

Het is één groots proces van zijn en worden – het goddelijke in actie, door de eeuwigdurende beweging van eb en vloed van de levenskracht, het ritmisch ontstaan en verdwijnen van heelallen en hun opnieuw verschijnen uit de diepten van de Ruimte. Dat is

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

het oude mysterie van het Ene waaruit het vele voortkomt, en het vele dat in de loop van de eeuwen het Ene wordt.

13

Met dit op de achtergrond van ons denken, zien we dat reïncarnatie de menselijke vorm is van het ene kosmische proces, waarin het goddelijke zich manifesteert in aardse gebieden – het Woord dat vlees wordt, in de christelijke traditie – de logos die zich telkens weer belichaamt in talloze vormen met het grootse doel de zaadlogos tot activiteit te brengen, die zich in de diepste kern van ieder wezen bevindt. Is dat niet de kern van het gehele menselijke avontuur: worden wat we diep in ons voelen dat we werkelijk zijn, als we daarvoor slechts de gelegenheid kregen? Een dergelijke wereldbeschouwing kan het menselijk lot veranderen als ze in ieder aspect van ons persoonlijke en openbare leven op intelligente en moedige wijze wordt toegepast. Netelige problemen zullen we altijd hebben; want als mensen zullen we altijd fouten begaan op onze weg, in het ouderschap, de opvoeding, de burgerplichten, in onze baan of ons beroep. Maar te weten dat dit ene leven niet de enige kans is die we hebben, neemt al een enorme schuldenlast van onze schouders. We kunnen altijd rekenen op een andere en weer een andere gelegenheid om de dingen recht te zetten en steeds edeler karaktertrekken tot ontwikkeling te brengen.

Zoals we denken, zijn we – en hoe opzienbarend zouden de veranderingen in het wereldkarma en het individuele karma zijn als we de moed hadden die visie vast te houden en we de wil en het mededogen bezaten haar in praktijk te brengen. Als we de weg omhoog willen bewandelen naar een gezondere beschaving, moeten u en ik de eerste onzichtbare, onopvallende, maar betekenisvolle stap zetten waar elke echte verandering begint, in onszelf. Op den duur zou het effect van die gezamenlijke inspanning een ommekeer teweegbrengen in het negatieve en destructieve denken, dat de voedingsbodem van alle menselijke kwalen is. We hebben ongetwijfeld eeuwenlang karma gemaakt, zowel individueel als gezamenlijk, en van allerlei aard, en nu oogsten we de gevolgen van onze edele en van onze onterende gedachten en daden uit vorige levens. Er bestaat niet zoiets als denken en voelen in een vacuüm; niet alleen is ons individuele karma vermengd met ons nationale karma, maar het karma van de wereld is ook ons karma, onze verantwoordelijkheid. We hebben daaraan in vorige levens bijgedragen, zowel in opbouwende als afbrekende zin. Als we dat inzien, spoort dat ons aan te helen waar pijn werd veroorzaakt, te verbeteren waar onrecht geschiedt en om zelfs de nietigste zaden van edelmoedigheid en zorgzaamheid in de menselijke relaties te verzorgen en te voeden, waar we maar kunnen.

Ondanks alle narigheid op onze planeet, zijn er herstellende invloeden die aan kracht winnen en die gestadig weldadige veranderingen teweegbrengen in de aard van het werelddenken. Het besef dat miljoenen mensen hun tijd en energie geven aan het verminderen van honger, armoede, en ziekten die het leven van zovelen op onze aardbol teisteren, geeft grote kracht en bemoediging. Anderen, even toegewijd, zijn ervan overtuigd dat het zinvol is een verder gelegen doel na te streven door de oorzaken weg te nemen van de menselijke ellende en

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

het kwaad om te zetten in harmonie en schoonheid – in onze materiële omgeving en in de menselijke ziel.

14

Maar vóór alles moeten we ernaar streven in harmonie te zijn met onszelf. Dat klinkt eenvoudig genoeg, maar hoe moeilijk maken we het leven voor onszelf en anderen als we verstrikt raken in bezorgdheden en angsten. Als alles in ons vredig is, en we de rustige stroom van krachten in ons voelen, zijn we afgestemd op ons hogere zelf en de onuitgesproken noden van onze naasten. We zijn, tenminste tijdelijk, in overeenstemming met de ritmen van de natuur.

Als we de horizon van mogelijkheden vóór ons steeds zien terugwijken, geeft dat ons de moed in onszelf en in de toekomst van de mensheid te geloven en hoeven we ons niet af te vragen wanneer het leven begint. We zullen weten dat het leven altijd is, altijd is geweest en altijd zal zijn; want een mens is veel meer dan wat we zien. Innerlijk, wat ons karma nu ook moge zijn, hebben we een lange geschiedenis achter ons die zich ver buiten dit huidige leven uitstrekt, een lange reeks van ervaringen van de ziel die in de loop van eonen is opgedaan en die de belofte inhoudt van een onvoorstelbare rijkdom aan mogelijkheden en krachten, die in toekomstige cyclussen nog tot ontplooiing zullen komen. Denk eens aan de bevrijdende kracht van een dergelijke visie als iemand door een ernstige ziekte wordt getroffen. Hoewel een deel van ons lijdt – want het is hartverscheurend zo weinig te kunnen doen om het lijden van een ander te verlichten – is het gezamenlijk weten dat achter alle ervaringen rechtvaardigheid en mededogen schuilgaan, een onschatbare hulp, die de pijn van het afscheid nemen draaglijker maakt. De dood wacht allen, jong en oud. Als we nog maar enkele maanden samen kunnen zijn met hen die we liefhebben, zouden we kunnen proberen de raad van Marcus Aurelius op te volgen om ‘op de hoogste top van ons wezen te leven’. Als dan de dood komt zullen we weten dat ‘alles wel is’ voor degene die ons enige tijd moet verlaten. De aard van de bijna-dood-ervaringen, waar we tegenwoordig zoveel over horen, kan ons ook helpen onze opvattingen over de dood te herzien: de dood te zien als een vriend, een wijze voorziening van de natuur, en onze kinderen, onze ouders, kortom iedereen, als uitingen van de stralende wezens die wij innerlijk zijn.

Wie zijn we en waar gaan we heen? Ieder van onze medewerkers heeft geprobeerd uit zijn of haar levenservaringen en studie van de theosofische beginselen de wezenlijke betekenis te distilleren van de steeds terugkerende cyclussen van de natuur. Het is duidelijk dat geen enkel aspect van het algemene thema van wede belichaming volledig kon worden behandeld. We hopen echter van harte dat het spectrum van gedachten dat hier wordt geboden, breed genoeg is om tot verder nadenken te stimuleren.

Uit het tijdschrift *Sunrise* sep/okt 1985
© 1985 Theosophical University Press Agency

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

4. Ouderdom, ziekte en dood

Hoe mooi is de wereld om ons heen! Het opkomen van de zon boven de bergen in het oosten behoort tot de allermooiste dingen die ik ken.

Het is zo mooi omdat het in ons een gevoel oproept van een harmonie die verwant is aan de natuurlijke schoonheid die de oostelijke hemel kleurt. Alle schoonheid zetelt dus in het bewustzijn van de waarnemer, waarin alle door ons waargenomen dingen in een zeer werkelijke zin aanwezig zijn.

U kunt geen schoonheid buiten u zien als er geen schoonheid in u is. U kunt schoonheid niet begrijpen tenzij uzelf innerlijk iets moois bezit. U kunt harmonie niet begrijpen tenzij u in uw innerlijke zelf harmonie bent. Alle dingen van waarde zijn in uzelf en de buitenwereld biedt u alleen de prikkel, de aansporing om van uw innerlijke begripsvermogen gebruik te maken.

Er is schoonheid in begrijpen, en begrip komt alleen voort uit een begrijpend hart, hoe paradoxaal dit op het eerste gehoor ook mag klinken. Het is het begrijpende hart dat visie heeft.

De ziener oefent zich om het ziende oog te openen en de natuur spreekt tot hem in klanken die elk jaar betoverender en wonderlijker worden, omdat hij innerlijk groeit. Zijn begrip verruimt en verdiept zich. Het gefluister van de bomen, het ruisen en ritselen van de bladeren, de trage golfslag op het kiezelstrand, het sjirpen van de krekel, het koeren van de duif, het geluid van een menselijke stem – hoe schel die vaak ook is – houden een wonder voor hem in. Hij beseft zijn verwantschap met al wat is, en ziet in dat hij slechts één element is in een prachtig mozaïek van leven, waarmee hij onafscheidelijk is verbonden, en dat het steeds mooier en verhevener wordt naarmate zijn visie groeit; hij kent het verheven visioen en streeft ernaar het steeds duidelijker te zien.

Als u het ziende oog bezat, zou u kunnen leren van al wat bestaat, van elke boom, elke bloem, elk atoom van het zand dat onder uw voeten knarst. Heeft u nooit in het hart van een bloem gekeken? Heeft u zich nooit verdiept in de schoonheid, de symmetrie, de pracht om u heen? Heeft u nooit naar een zonsopkomst of zonsondergang gekeken en u verwonderd over het kleurenspeel aan de oostelijke of westelijke horizon? Heeft u nooit diep in de ogen van een medemens gekeken, met het ziende oog naar uw naaste gekeken? Heeft u daar nooit wonderen ontdekt? Wat is de wereld prachtig die ons omringt! Maar ondanks alle schoonheid om ons heen doet ons hart toch pijn en worden we overweldigd door de gedachte aan de ellende van de mensheid, veroorzaakt door de drie beangstigende problemen – ouderdom, ziekte en dood.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Leer het denken te beheersen. De mens is een kind van de goden en zijn denken zou goddelijk moeten zijn, zijn gedachten omhooggericht, zijn hart voortdurend bereid tot meer en meer liefde; en daarom moet zijn instelling eveneens goddelijk zijn.

Zoek de stille plaatsen van uw hart op; betreed de zo rustige en stille kamers van uw innerlijke wezen. Al gauw zult u leren op de deur van uw eigen hart te kloppen. Al doende leert men. Intuïtie zal uw deel worden. U zult onmiddellijk kennis opdoen; u zult de waarheid ogenblikkelijk kennen. Dat is de weg; zo is de leer.

Op deze stille plaatsen ontvangt u licht, krijgt u visioenen van de waarheid, omdat uw geest – de kern, het hart van uw wezen – de kern van het zijn is ingegaan waaruit hij afkomstig is, waarvan hij nooit is gescheiden, waaruit hij oorspronkelijk voortkwam en waarmee u onafgebroken in rechtstreekse verbinding staat.

Besef deze wonderschone waarheid; neem haar ter harte. Want er zijn onuitputtelijke bronnen van wijsheid, van kennis en van liefde – ja, en van macht – in de eerste plaats macht over uzelf, wat macht betekent over de natuur waarin we leven, ons bewegen en ons bestaan hebben. Want de kern van uw wezen is de innerlijke god in u, de goddelijke geest, de christos-geest, de buddhische luister.

Het zijn deze rustige plaatsen van de ziel, deze diepe stilten van het hart – dat wil zeggen het binnenste van het binnenste van de mens – die de Groten opzoeken wanneer ze meer licht en grotere kennis willen verwerven; want dan dringen ze door tot de structuur en het weefsel van het heelal en kennen daarom de waarheid uit de eerste hand, omdat ze in hun eigen denken en intelligentie – in het vertolkende orgaan dat we het denkvermogen noemen – één worden met dat heelal en synchroon en in harmonie meetrillen met de vibraties op alle gebieden van de Eeuwige Moeder. Daar worden ze één met het Al en kennen daarom intuïtief de waarheid.

De ouderdom hoeft u niet te verontrusten. Als hij komt, het lichaam zwakker wordt en de fysieke sluiers dunner worden, zal iemand die op de juiste wijze heeft geleefd, die een zuiver leven heeft geleid en hoogstaande gedachten heeft gekoesterd, zien en al ziende weten. Zijn visie dringt door tot achter de sluiers van de stof, want langzaam raakt hij bekend met de mysteries achter de sluier die de mensen de dood noemen.

Gedurende zekere tijd en afhankelijk van de lengte van de periode die aan de dood voorafgaat, trekt de ziel zich uit het oud geworden lichaam terug. Dit verklaart de toename van de zogenaamde symptomen en lichamelijke verschijnselen van het ouder worden, van de ouderdom. Maar dit zich terugtrekken van de ziel verloopt in normale gevallen vredig en rustig en is de door de natuur gevolgde weg om de dood als een stille zegen van vrede en harmonie te laten komen.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Dood is geboorte, *geboorte*; en in plaats van de pijnlijke scheiding bij de dood van jongeren, komt de dood voor de ouderen onder ons vredig en rustig; als een barmhartige engel treedt ze stilletjes hun wezen binnen en maakt de banden los die de ziel aan haar voertuig van vlees binden; en het heengaan is even rustig en zacht als de komst van de schemering vóór de nacht; het is een weldadige slaap.

Ieder mens kan een moeilijke ouderdom voorkomen, of tenminste de lasten ervan aanmerkelijk verlichten; dat kunt u bereiken door een goed leven te leiden, door in uw hogere zelf te leven in plaats van de behoeften en begeerten van uw lichaam te idealiseren. De ouderdom komt dan ongemerkt, brengt zegeningen met zich en een toename van alle hogere vermogens en krachten, zodat de naderende ouderdom is vervuld van harmonieën uit een andere wereld en van schoonheid door visioenen van waarheid en heerlijkheid.

Ouderdom is een zegen als het voorafgaande leven goed is geweest. Hij brengt dingen met zich die anders onbereikbaar zijn, zoals een uitbreiding van bewustzijn waarvan de jeugd geen vermoeden heeft. Hij brengt een groter verstandelijk vermogen met zich, dat door zijn diepgang niet wordt begrepen door de onvolwassene, de jongere, de man van middelbare leeftijd, die het daarom toeschrijft aan vage generalisaties van grootvader. In zulke omstandigheden staat grootvader dicht bij de waarheid en ziet hij meer dan het nog ongeopende oog van de jeugd. Een mooie ouderdom schenkt verruiming van ziel, niet alleen van het verstand, maar van het geestelijke bewustzijn en de daarbijbehorende visie.

Soms echter, wanneer grofstoffelijke begeerten het leven hebben beheerst, wanneer de banden die de ziel met het lichaam verenigen als het ware aan het fysieke voertuig zijn geklonken door het toegeven aan grove aandriften, dan is de dood zelfs op de oude dag pijnlijk; want de ziel heeft zich niet op een natuurlijke manier teruggetrokken, of tenminste niet in belangrijke mate, en ook is de bereikte leeftijd niet zo hoog wanneer de dood tenslotte komt.

De ouderdom is niet iets om bang voor te zijn. Het is een zegen. Het is de schoonheid, gezien als door een sluier, van het leven daarachter, het hogere leven, het leven waarin het hogere incarnerende ego leeft, in letterlijke zin. Een afspiegeling – zoals komende gebeurtenissen hun schaduwen vooruitwerpen, een afspiegeling van de komende luister – zó is een mooie ouderdom.

Ziekte, het tweede onheil dat de mensheid kwelt, is een zuiveringsproces, een proces van reiniging; en voor de mens in het huidige onvolmaakte ontwikkelingsstadium in heel veel gevallen een door de hemel gezonden zegen. Ze geneest ons van egoïsme. Ze leert ons geduld. Ze brengt ons ertoe stil te staan bij de schoonheid van het leven, bij de noodzaak op de juiste manier te leven. Ze maakt ons vriendelijk en meevoelend.

Ga eens na hoe de gemiddelde mens in zijn huidige onvolmaakte evolutiestadium ervoor staat, met zijn hartstochten, onbeheerste emoties en een sterke begeerte naar sensatie,

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

steeds meer sensatie. Probeer u eens voor te stellen dat de mensen zoals ze nu zijn een lichaam hadden dat niet ziek kon worden, maar wel kon verzwakken en sterven door buitensporig gedrag. Ziet u niet in dat de dingen zoals ze zijn een heel goede kant hebben? Ziekten zijn voor ons eigenlijk een waarschuwing om onze slechte gedachten om te zetten in betere en in overeenstemming met de natuurwetten te leven.

Bedenk wel dat ziekten niet door een buiten ons staande en tirannieke natuur over ons worden gebracht; ziekten zijn in alle gevallen het gevolg of het uitvloeisel van ons eigen verkeerde handelen: mentaal en lichamelijk wangedrag, in dit of in een vorig leven. Ziekten en de pijn en het lijden waarmee ze gepaard gaan zijn onze beste vrienden en vermaners. Ze verzachten ons hart, verruimen ons denken, geven ons de gelegenheid de wil te oefenen en een terrein waar we onze morele instincten kunnen trainen. Ze vervullen ons ook van medelijden en medeleven met anderen.

Het is waar dat ieder van ons zelf verantwoordelijk is voor zijn ziekten en tegenslagen; alle tegenslagen in het leven hebben we onszelf toebedeeld. We hebben ze verdiend omdat we de ouders ervan zijn. Ze komen over ons, we worden erdoor getroffen; we ontvangen alleen maar de reacties, de gevolgen van zaden van denken en handelen die we in het verleden hebben gezaaid – een schitterende leer, karma!

Maar 'goed' en 'kwaad' zijn betrekkelijk. We noemen dingen goed wanneer ze ons aangenaam zijn, en als ze ons niet aanstaan zeggen we dat ze slecht zijn. En toch is in sommige gevallen gebleken dat juist dat wat u eens niet aanstond, uitstekend voor u was, u kansen bracht, u geluk bracht, op zijn minst uw karakterkracht versterkte, wat meer waard is dan alle aardse schatten. Ze gaven u inzicht, maakten uw innerlijke krachten vrij, stelden u in staat te denken; kortom, ze maakten een mens van u.

Er overkomt ons niets dat wij niet zelf vroeger hebben veroorzaakt. We hebben de zaden gezaaid. Nu hebben de zaden in ons zich ontwikkeld en zeggen we: ik kan niet begrijpen hoe zoiets mij kon overkomen. Maar het is gebeurd, en als u het goed opneemt en het op de juiste wijze onder ogen ziet, als u goed reageert en het ziet als iets wat u zelf heeft gekozen, wordt u een medewerker van het lot; u wordt gelukkig en groeit. Kracht wordt uw deel. In uw hart groeit wijsheid.

Neem als voorbeeld een buitengewoon goed en edel mens. Laten we zeggen dat hij plotseling wordt getroffen door een ernstige en afschuwelijke ziekte, om een duidelijk en markant geval te nemen. Voorzover hij weet is er in zijn huidige leven niets dat dit heeft veroorzaakt. Plotseling en op onverklaarbare wijze wordt hij getroffen, zodat hij een poosje een hekel aan zichzelf heeft; zijn gefolterde ziel keert zich tot de goden die niet luisteren en hij zegt: 'Wat heb ik gedaan dat mij dit overkomt?' Moeten we zeggen dat hij een slecht mens is? Nee, hij is een goed mens, maar in dit geval waren er zaden uit het verleden, zaden van gedachten, van emoties, van zwakheden uit vroegere levens die nog niet waren

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

19

uitgewerkt, nog geen vrucht hadden gedragen, maar dat nu wel doen. Ze komen nu tevoorschijn. Misschien wilden ze in een vorig leven al tevoorschijn komen, maar was de man laf en drong hij ze op een of andere manier met zijn gedachten terug, waardoor hij de marteling tot een later moment uitstelde.

De les hieruit is dus: als u door het ongeluk wordt getroffen, als uw hart wordt gekweld door verdriet en het lijkt of de hele wereld zich tegen u keert, wees dan flink. Zie het onder ogen en reken ermee af, zodat u geen zaden van onuitgewerkt karma laat liggen die in de toekomst, als uw karakter sterker en beter is geworden, zullen opschieten en u veel ongelukkiger maken dan nu het geval zou zijn.

Er zijn grote en edele mensen geweest, discipelen op het pad, ja zelfs gevorderde, die zulke dingen zijn overkomen. Oude karmische zaden van het lot die zijn blijven liggen, die werden teruggedrongen, die men wilde wegwerken – komen nu tevoorschijn en richten een edel leven ogenschijnlijk te gronde.

Wanneer u dus in uw leven door leed, door verdriet wordt getroffen, wanneer u door pijn wordt gekweld, denk dan daarover na, want ze maken u wakker. Genoegens wiegen u in slaap; zogenaamde vreugden doen u inslapen. Leed, verdriet, veranderingen die u niet aanstaan – die drie dingen zijn het die u wakker roepen. Erken de waarheid hiervan! Ze zal u kracht geven; ze zal u vrede brengen; ze zal u in staat stellen de problemen van het leven het hoofd te bieden met een verlicht hart; ze zal u hulp en troost schenken.

Bedenk wel dat het alleen het eindige is dat lijdt; het is ook het eindige dat liefheeft. Het eindige doet dit omdat het leert. Het is bezig te leren, te groeien; hoe klein het ook is of hoe groot – insect en god, supergod en atoom van de aarde – alles leert en groeit en gaat daarom door stadia van geluk en vreugde, en van lijden en pijn.

Alles wat *is*, is voor ogen die zien en een hart dat begrijpt een gelegenheid om te leren en dus om te groeien; en wanneer u beseft dat lijden en pijn twee middelen zijn waardoor we groeien, komt er vrede in het hart en komt het denken tot rust.

Wat maakt de majestueuze eik tot wat hij is? Is het het zachte briesje en de zacht neerdruppelende regen? Als dat zo was zou de eik zwak zijn en als een wilg buigen voor de wind. Nee, het zijn de stormen en windvlagen waaraan de eik is blootgesteld en waaraan hij krachtig weerstand biedt; strijdend tegen stormen en windvlagen wordt hij sterk.

Mensen leren veel vlugger dan de zogenaamde gevoelloze planten. Niets leert zo snel en gemakkelijk als het menselijk hart. Schrik daarom niet terug voor lijden en pijn, want dat zijn betere leermeesters dan geluk en zelfvoldaanheid. Dit laatste is bijna geestelijke zelfmoord – door zo voldaan en ingenomen te zijn met uzelf en met wat u bent, valt u in slaap. Maar de natuur zal dat niet altijd dulden. Tenslotte komt er een karmische prikkel, een karmische aansporing en dan lijdt u een beetje; maar daardoor wordt u wakker en begint u te groeien.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Zegen die karmische prikkel; wees daarvoor niet bang. Richt uw blik op het essentieel goddelijke in u. Bedenk dat alles wat gebeurt voorbijgaat en dat u van alles kunt leren, en door te leren zult groeien – groter worden en van groter overgaan in nog ruimere sferen van grootsheid.

Het komt allemaal neer op een strijd tussen het zelf en het zelf: niet zozeer een gevecht tegen elkaar, maar niettemin een voortdurend standhouden tegen alle verwachtingen in, en in zekere zin is dat een geestelijke oefening. Oefening maakt ons sterk, maakt ons lenig en krachtig, geschikt om nog grotere beproevingen en moeilijkheden moedig tegemoet te treden. De grootste vriend die we hebben, het beste middel dat ons loutert, is verdriet of pijn, want het hart en het denken moeten door pijn worden gelouterd, zoals goud wordt gezuiverd in het vuur.

Gewoonlijk houden wij mensen daar niet van. In dat opzicht zijn we net kleine kinderen; niettemin is het een feit en als we ons ervoor openstellen, ontdekken we al gauw dat de werkelijke mens de beproevingen en moeilijkheden van het leven blijmoedig onder ogen ziet en te boven komt.

Een prachtige regel die ons steun geeft, luidt: wat ook tot u komt, tred dat moedig tegemoet. Beschouw het als precies wat uzelf heeft gewild – dat zal u vrede geven. Het zal voorbijgaan, het zal vanzelf uitwerken. Een goede en praktische regel van de ethiek is: klaag niet, wend uw gezicht naar het mystieke oosten van de toekomst, wees moedig van hart en bedenk dat u afstamt van en verwant bent aan de onsterfelijke goden die het heelal besturen en leiden.

Er zijn in het leven inderdaad perioden waarin het hogere zelf ons op paden van beproeving leidt, zodat we kunnen groeien door de beproevingen met succes te doorstaan. Maar het hogere zelf is altijd bij ons, het spoort ons voortdurend aan door wenken en ingevingen om moedig te zijn, het leven dapper onder ogen te zien, waarheidlievend te zijn, rein te zijn, sterk te zijn, oprecht te zijn, rechtschapen te zijn, en nog veel meer van die dingen; en dat zijn precies die eigenschappen in de menselijke natuur die, als we steeds eraan gehoor geven, ons tegen rampen beschermen. Het enige echte onheil dat de geest-ziel van de mens kent is zwakheid, mislukking, ontmoediging. Fysieke rampen en andere dingen in het stoffelijk leven zijn vaak verholde zegeningen; het hogere zelf leert ons hoe we die met de juiste instelling het hoofd kunnen bieden en hoe we het best als overwinnaar daaruit tevoorschijn kunnen komen.

Het is de innerlijke vreugde die ons naar de overwinning voert, het besef dat we niets kunnen bereiken vóór we het *willen*; en dit zou niet zo zijn als het hart van het heelal geen harmonie en liefde was; want het hart van de dingen is hemelse vrede en liefde en schoonheid.

Vergeet daarom deze waarheden niet als pijn en lijden u treffen. Houd stand! Wees flink! Trotseer de storm en voor u het weet ziet u de blauwe hemel boven u en zult u succes en

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

voorspoed kennen, omdat u moedig heeft gehandeld. U heeft de proef doorstaan en die heeft u sterker gemaakt.

21

Alle lichamelijke kwalen hebben uiteindelijk hun oorsprong in een verkeerde kijk op het leven, in een verkeerd gerichte individuele wil. Alle ziekten zoals ze in oorsprong bestaan, niet als ze eenmaal in het fysieke lichaam voorkomen en lijden en pijn veroorzaken, hebben uiteindelijk hun begin in het denken – in dit of een ander leven. Het ontbreken van een sterke wil, en het toegeven aan slechte gewoonten die gedachtezaden kweken en gedachtebezinksels in het denken achterlaten, verzwakken het karakter. Een slechte of verkeerde gedachte openbaart zich in een lichaam en richt dat tenslotte door verkeerde gewoonten te gronde. En kritiek, pessimisme, de gewoonte om te klagen en te vitten, zijn in werkelijkheid ziekten van de geest.

Iedere wijze en ziener heeft ons hetzelfde geleerd: reinig de tempel van de heilige geest, drijf de demonen van de lagere natuur uit. Wat zijn die demonen? Onze eigen gedachten.

Disharmonische gedachten vergiftigen niet alleen de lucht, maar ze vergiftigen ook uw bloed, uw lichaam, en ziekte is daarvan het gevolg. Wat zijn disharmonische gedachten? Dat zijn zelfzuchtige gedachten, slechte gedachten, lage gedachten, storende gedachten; ze ontstaan in een hart waar liefde ontbreekt. Volmaakte liefde in het menselijk hart leidt tot de vorming van een sterk lichaam dat fysiologisch zuiver functioneert, omdat uw innerlijk in psychisch en moreel opzicht zuiver is en harmonieus werkt, want in dat geval functioneren het denken, de ziel, de geest – de ware mens – harmonisch. Het lichaam weerspiegelt slechts wat u bent.

U bepaalt nu voor een groot deel wat u over tien jaar zult zijn. Misschien heeft u dan een ziekte overwonnen waaraan u nu lijdt. Misschien heeft u dan een ziekte die u nu niet heeft. In beide gevallen bent u zelf verantwoordelijk. Het beste middel om ziekte te voorkomen is een altruïstische ziel die werkt door een onbaatzuchtig gemoed – een onzelfzuchtig hart. Er is niets dat de mens zo vlug ziek maakt als zelfzucht met de daarbij behorende verleidingen en het bezwijken voor die verleidingen. Wees volkomen onzelfzuchtig en de schatten van de wereld vallen u ten deel: een goede gezondheid, een ruime visie, materiële rijkdom, een overvloed aan kracht en liefde, een schat aan vermogens, aan alles.

Als uw gedachten als onhandelbare paarden door uw brein jagen, vecht en verspil uw kracht dan niet. Stel u dingen voor die tegengesteld zijn aan wat u verafschuwt. Stel u dingen voor die u innerlijk liefheeft, werkelijk liefheeft in uw hart, en waarvan u weet dat ze helpen. Vorm u innerlijk een beeld; innerlijke visualisatie is het geheim.

Als u zich neerslachtig voelt, als u zich schaamt voor gedachten die in u opkomen, worstel dan niet ermee, bestrijd ze niet, vergeet ze. Het zijn slechts schimmen die uit uw eigen verleden opdoemen. Wend uw hoofd naar het oosten en kijk naar de opkomende zon. Stel u visioenen van schoonheid voor. Zie naar de bergtoppen van uw natuur waar de rooskleurige

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

aurora van de innerlijke dageraad het weefsel van haar magische pracht voor uw ogen uitspreidt.

22

Daarin ligt het geheim van de overwinning. Dit is de beste weg, de gemakkelijkste weg, en u kunt die volgen omdat u met uw verbeeldingskracht en uw wil de schepper bent van uw eigen lot. Door dat te doen wordt het scheppend vermogen in u actief. Dit is zo'n eenvoudige regel en toch is het de boodschap van de wijzen van alle tijden.

Vergeet de kwalijke gedachten en geef ze geen kunstmatig leven door ze eerst te visualiseren en dan te bestrijden. Verspil uw krachten niet door te vechten tegen de schimmen, de spoken en geesten van uw verbeelding. Het zijn slechts illusies van uw eigen verbeelding en ze hebben geen werkelijk bestaan buiten uzelf. Toch kunnen die spoken en geesten u soms overmannen en een tijdelijke werkelijkheid worden, omdat u er in uw denken vorm en kracht aan heeft gegeven. U maakt deze dingen concreet in gedachten, en gedachten zullen uw lichaam beheersen.

Roep het tegengestelde op. Vorm u beelden van schoonheid en kracht. Als u door lelijke dingen in beslag wordt genomen, stel u dan een beeld van schoonheid voor. Dat is veel boeiender. Het is een uitstekende tijdsbesteding en het werkt altijd. Vorm u een beeld van dingen die hoog en edel van aard zijn en visualiseer ze met kracht. Stel u voor dat u succes heeft in goede dingen. Vorm beelden van schoonheid, van innerlijke grootsheid.

Verheven en edele gedachten kunnen de ziel verheffen. Zelfs als we aan het werk zijn en onze handen druk bezig, kunnen onze gedachten de weg volgen naar de goden in de ruimte van wie we afstammen, en kunnen we de inspiratie voelen van een goddelijk voorgelicht, die als het ware door de aderen van de ziel stroomt. Dat maakt ons werkelijk tot mens.

Breng uw gedachten tot rust; dat betekent niet dat u moet ophouden met denken, maar dat u uw gedachten beheerst, meester erover bent. Wees niet de slaaf van gedachten die als mentale zwervers uw denken doorkruisen. Schep gedachten en geef leiding aan deze kinderen van u, en als ze ondeugend worden, houd ze dan in toom, leg ze het zwijgen op.

Wees een denker, niet zozeer van gedachten dan wel van gedachte. Met andere woorden, laat de rusteloze activiteit van uw brein voor wat ze is en betreed de binnenkamer van uw hart, de verborgen hoeken van uw bewustzijn, het innerlijke heiligdom, en zie het licht. Laat het licht toe. Breng uw gedachten tot rust en treed het bewustzijn binnen.

Ga eens na hoe u denkt, en zie hoeveel tijd u verspilt aan allerlei gedachten die in u opkomen, meestal nutteloze gedachten, terwijl u verzuimt te drinken uit die heilige bronnen van kennis en wijsheid en bewustzijn die u in u heeft, de bronnen van inspiratie en genialiteit – te drinken uit die levenwekkende bronnen, uit de bronnen der muzen, waaraan alles ontspringt wat het leven de moeite waard maakt.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Er is een manier om vast te stellen of iets dat in het denken opkomt, uit het hogere zelf of alleen uit een begeerte voortkomt, of door een begeerte is gekleurd. Dit is het criterium, een gemakkelijk criterium. Het hogere zelf is onpersoonlijk; het is onzelfzuchtig; het is vriendelijk; het wordt gekenmerkt door liefde, medelijden en mededogen; het kent verheven inspiraties. De lagere natuur is zelfzuchtig, inhalig, op eigen voordeel uit, vaak haatdragend, onverzoenlijk, heftig.

Het hogere zelf is een geestelijke entiteit en zweeft als het ware boven het slijk van het lagere zelf, zoals de zon op de aarde schijnt. Het hogere zelf heeft een enorme invloed op het lagere zelf; maar het lagere zelf heeft totaal geen invloed, zelfs niet indirect, op het hogere zelf. Het lagere zelf heeft echter een geweldige invloed op het menselijke zelf, de tussennatuur.

Als dat wat in uw denken opkomt, of door uw eigen wilskracht en aspiratie wordt opgeroepen, iets is dat u aanspoort uw medemensen goed te doen, dat u innerlijke vrede en steun geeft, u vriendelijker maakt en meer om anderen doet geven, dan komt het uit het hogere deel. Die hogere drang kan een begeerte zijn, maar niet een begeerte van de persoonlijkheid; het is een begeerte van de geest, een verlangen te groeien, meer te zijn, anderen te helpen, lief te hebben, onrecht dat u is aangedaan te vergeten, en te vergeven.

Een vriendelijke gedachte naar een ander uitgezonden, is een bescherming voor die ander en het is goed dat te doen. Het is menselijk, diep menselijk, iets dat elk normaal mens graag doet. Er zijn weinig dingen die het hart en het denken zo bevredigen als het gevoel dat we tenminste vandaag in onze gevoelens of gedachten tegenover anderen niet onvriendelijk zijn geweest, maar behulpzaam, vriendelijk, zorgzaam en onpersoonlijk.

Het zaaien van gedachtezaden is niet van verantwoordelijkheid ontbloot. Ieder die gedachtezaden zaait in het denken van zijn medemensen, wordt door de natuurwet strikt verantwoordelijk gehouden. De natuur is niet anarchistisch; ze wordt overal door oorzaak en gevolg beheerst – door karma.

Dit legt weliswaar een zware verantwoordelijkheid op ieder die anderen onderwijst en zo in hun geest zaden van gedachten en gevoelens zaait, maar wat is aan de andere kant de beloning voor een edel werk dat goed wordt gedaan? De beloning, de vergoeding is schitterend.

Waak over uw gedachten en waak even zorgvuldig over wat u zegt. Spreek weinig, maar als u spreekt, spreek dan in het volle besef van uw verantwoordelijkheid.

Wat is een gedachte? Een gedachte is een wezen: het is een levende entiteit. De hele geopenbaarde natuur, in haar volle omvang en verscheidenheid, berust in haar differentiaties op het ene feit dat zich in het hart van elk van die entiteiten een goddelijke gedachte bevindt, een zaad van het goddelijke. En dat zaad is door de eonen heen bestemd te groeien, totdat

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

het inherente leven, de individualiteit, de kracht en het vermogen die in dat zaad besloten liggen, zich op min of meer volmaakte wijze manifesteren. Op die manier wordt zo'n god-zaad of monade op zijn beurt een goddelijk wezen, een zelfbewuste god, een kind van het kosmisch goddelijke, zijn ouder.

Gedachten zijn wezens omdat gedachten substantieel zijn. Gedachten zijn substantiële entiteiten – niet gevormd uit de substantie van onze fysieke wereld, maar uit etherische substantie.

De mens is een brandpunt van scheppende krachten; hij is een brandpunt van energieën en er gaan voortdurend ontelbare stromen en rivieren van kleine levens van hem uit. Deze atomaire wezens, deze levensatomen, verlaten hem door middel van zijn fysieke emanaties. Ze verlaten hem ook via zijn denken en dan zijn het gedachten die op die manier in de gedachteatmosfeer van de wereld worden gebracht. Bovendien is elke gedachte een wezen, omdat ze natuurlijk geen fractie van een seconde zou kunnen blijven bestaan als er niet een individualiteit in aanwezig was, die haar essentie is en haar als entiteit in geïndividualiseerde vorm instandhoudt.

Deze emanatiestromen uit het scheppende centrum dat de mens is – uit dit brandpunt van leven dat de mens is – gaan de onzichtbare gebieden binnen als gedachten, en de fysieke, zichtbare gebieden als zijn fysieke emanaties. De onzichtbare – de gedachten die goed, slecht, neutraal, sterk gekleurd, bijna kleurloos, zeer emotioneel, koel, warm, zuiver, lieflijk of afschuwelijk zijn, allerlei soorten energieën – verlaten het brandpunt van leven dat de mens is; en deze levensatomen die de mens verlaten beginnen zich daarna zelfstandig te ontwikkelen en worden na verloop van tijd, al evoluerende, de tussennatuur van de dieren.

Op deze wijze bouwen de emanaties van de mens de dierenwereld op; de dieren voeden zich met die vele soorten levensatomen, fysieke, vitale, astrale, mentale en wat al niet. Zoals de mens stromen levensatomen emaneert, zo straalt de zon zijn levensessentie de ruimte in, en schenkt daardoor leven en energie en etherische substantie aan alles wat door zijn kracht schenkende stralen wordt aangeraakt, en ook aan zijn eigen atomen, zijn elektronen en wat er meer tot de fysieke sfeer behoort.

Zo zendt de mens dus onafgebroken zijn levenskrachten uit. Deze van hem uitgaande levensstromen schenken leven, een drang tot evolutie, en kenmerkende eigenschappen aan de wezens van de rijken onder de mens, omdat die rijken lager dan de mens de geëvolueerde voortbrengselen zijn van de gedachten en levensemanaties van de mensheid.

De gedachten van haat en vijandschap van de mens, zijn vaak brute hartstochten en de verschillende krachten van laag gehalte die van hem uitgaan, zijn de oorsprong van de wezens en entiteiten in de submenselijke rijken, die door de mens als vijandig en schadelijk voor zijn eigen rijk worden beschouwd. Anderzijds gaan er van de mens vitale en mentale emanaties van andere aard uit, die een verheffend, harmonisch, vriendelijk, beminnelijk,

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

evenwichtig karakter hebben; deze verschaffen op overeenkomstige wijze de tussen- of psychische beginselen van niet-giftige, onschadelijke en welgevormde dieren en ook van de grote reeks mooie en nuttige planten en bloemen in het plantenrijk.

Omdat de natuur één groot organisme is, is alles met al het andere verbonden. Daarom kunt u niet ademen, niet denken, zonder energieën, krachten in beweging te zetten die tenslotte de uiterste grenzen van ons eigen heelal zullen bereiken en daarvoorbij zullen gaan naar de grenzen van andere heelallen.

Zelfs een gedachte aan een ster zal eens die ster bereiken, met uiterst gering effect weliswaar, maar niettemin is dit feit een voorbeeld van een verheven waarheid. Het is ook een waarheid die tot nadenken stemt.

Ja, onze gedachten beroeren zelfs de sterren. En zij van wie het innerlijke oog meer is geopend en die inzien dat de schitterende, lichtende hemellichamen die verspreid staan in het blauwe uitspannel van de nacht slechts het fysieke kleed zijn van een innerlijke en stralende vlam van bewustzijn, die zich manifesteert als de luister van deze kosmische zonnen – zoals uw bewustzijn zich door u als mens openbaart – zij die op weg zijn zieners te worden, hebben gedachten die de zonnen en de sterren bereiken. Ieder mens is een kind van een zon, en dus een atoom van geestelijke energie; en welke vader kent zijn kind niet en geeft geen gehoor aan zijn zachte geroep?

Hoe staat het met de dood, het derde onheil dat de mensheid treft? De dood opent de deur en schenkt visie; de dood is de grootste en mooiste verandering die het hart van de natuur voor ons in petto heeft.

Er bestaat geen dood als we met dat woord een volslagen, totaal en absoluut einde bedoelen van al wat is. Dood is verandering, zoals ook geboorte door reïncarnatie, die de dood voor de ziel betekent, verandering is; er is geen verschil tussen de zogenaamde dood en het zogenaamde leven, want ze zijn één. De verandering betekent in een andere *levensfase* komen. De dood is een fase van het leven, zoals het leven een fase van de dood is. Het is niet iets om bang voor te zijn.

Het fysieke lichaam van de mens moet enige tijd slapen om weer op krachten te komen; zo moet ook de psychische constitutie van de mens rust hebben – in devachan.

De dood is even natuurlijk, de dood is even eenvoudig, de dood is even pijnloos, de dood is even schoon als de groei van een mooie bloem. Hij is de poort waardoor de pelgrim in het hogere stadium komt.

Bij het sterven voltrekt zich dezelfde reeks gebeurtenissen die plaatsvindt wanneer we 's avonds naar bed gaan en dat wonderland van bewustzijn ingaan dat we de slaap noemen; en als we uitgerust, kalm, verfrist, versterkt ontwaken, weer gereed voor de strijd en de

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

problemen van het dagelijks leven, zien we dat we dezelfde persoon zijn die we waren vóór we in slaap vielen. In de slaap vindt er een onderbreking van het bewustzijn plaats; in de dood is er eveneens een bewustzijns onderbreking. In de slaap hebben we dromen, zijn we min of meer onbewust; en in de dood hebben we dromen, gelukkige, wonderlijke, geestelijke dromen – of zijn we volslagen onbewust. Zoals we uit de slaap ontwaken, zo keren we in de volgende incarnatie weer naar de aarde terug om de taken van ons karmische leven in een nieuw menselijk lichaam op te nemen.

Er is één verschil tussen de slaap en de dood, maar het is een verschil van omstandigheden en volstrekt niet van aard: na de slaap keren we naar hetzelfde lichaam terug; na de dood komen we in een nieuw lichaam. Elke dag dat we uit de slaap wakker worden, incarneren we, reïncarneren we. Want wat er is gebeurd, wat ons overkwam, wat volgde terwijl het fysieke lichaam sliep, is precies hetzelfde, zij het van heel korte duur, als wat plaatsvindt, als wat volgt, wanneer en nadat we sterven.

De dood is een absolute slaap, een volmaakte slaap, een volmaakte rust; de slaap is een onvolledige dood, een onvolkomen dood, vaak verstoord door koortsachtige en onrustige dromen, als gevolg van de onvolmaaktheid van de bewuste entiteit, noem haar de ziel zo u wilt, die het menselijke ego is. Dood en slaap zijn broeders. Wat in de slaap gebeurt, vindt plaats in de dood – maar dan volledig. Wat bij de dood en na de dood gebeurt, vindt plaats wanneer we slapen – maar dan onvolledig. We incarneren iedere keer als we ontwaken, omdat ontwaken wil zeggen dat de entiteit die het lichaam gedurende de slaap tijdelijk heeft verlaten – het verstand, het astraal-fysieke bewustzijn – in dat lichaam terugkeert, opnieuw incarneert, en daardoor ontwaakt het lichaam en geeft het psychische vuur weer kracht aan het bloed, de weefsels en de zenuwen.

Bent u ooit bang geweest om naar bed te gaan, te gaan liggen en het bewustzijn te verliezen? Nee. Het is zo natuurlijk; het is zo'n prettige ervaring; het geeft zoveel rust. De natuur geeft rust en het vermoeide brein rust uit; de innerlijke constitutie, de ziel, als u die zo wilt noemen, heeft zich tijdens de slaaperiode tijdelijk in het hogere bewustzijn van de mens teruggetrokken – de straal is als het ware weer opgenomen in de innerlijke geestelijke zon.

Precies hetzelfde vindt plaats bij de dood, maar bij de dood wordt het versleten kleed afgelegd; de rust is ook lang, heel mooi en zegenrijk, vol heerlijke, verheven dromen en onvervulde wensen, die nu in het bewustzijn van het geestelijke wezen in vervulling gaan. Deze droomtoestand is een panorama waarin al onze edelste verwachtingen, alle geestelijke, niet vervulde verlangens waarvan we droomden, worden verwezenlijkt. Het betekent de volmaakte en volkomen vervulling ervan, in een toestand van geluk en zaligheid.

De dood is een absolute slaap, een volkomen slaap. De slaap is een onvolkomen, een onvolledige dood. Wat er daarom gebeurt in de korte tijd dat u slaapt, herhaalt zich op volmaakte en volledige wijze en op grote schaal wanneer u sterft. Zoals u 's morgens in

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

hetzelfde fysieke lichaam ontwaakt, omdat de slaap niet zo volkomen is dat de zilveren levensdraad die de innerlijke, afwezige entiteit met het slapende lichaam verbindt, wordt verbroken, evenzo keert u weer naar de aarde terug na uw devachanische ervaringen, of ervaringen in de hemelwereld, de wereld van rust, van volstreekte vrede, van volkomen, zalige rust.

Tijdens de slaap verbindt de zilveren levensdraad de rondtrekkende entiteit nog met het lichaam dat ze heeft verlaten, zodat ze langs deze psychomagnetische verbindingslijn naar dat lichaam terugkeert; maar wanneer de dood komt, wordt dat zilveren levenskoord bliksemsnel verbroken (de natuur is in dit geval heel barmhartig) en de rondtrekkende entiteit keert niet meer naar haar afgedankte lichaam terug. Dit definitieve vertrek van het innerlijke bewustzijn betekent dat het zilveren levenskoord wordt verbroken; het lichaam wordt dan afgedankt als een versleten en nutteloos kledingstuk. Overigens is de ervaring van het rondtrekkende bewustzijn, de rondtrekkende entiteit of ziel, precies gelijk aan wat haar tijdens de slaap overkwam, maar nu op kosmische schaal. Het bewustzijn vertrekt, en vóór het weer als een reïncarnerend ego naar de aarde terugkeert, gaat het van sfeer naar sfeer, van gebied naar gebied, van woning naar woning in het Huis des Vaders, om de woorden uit de christelijke Heilige Schrift te gebruiken.

Niettemin rust het ook in zekere zin, in volslagen geluk, in volkomen vrede; en tijdens die rustperiode verwerkt en assimileert het de ervaringen van het vorige leven, en neemt deze ervaringen in zijn wezen op als karakter, net zoals het rustende lichaam tijdens de slaap het voedsel dat het overdag tot zich heeft genomen, verteert en verwerkt, de afvalproducten afscheidt en de weefsels weer opbouwt; en wanneer de tijd van ontwaken aanbreekt is het verkwikt. Ook het reïncarnerende ego is verkwikt als het naar de aarde terugkeert.

Hetzelfde geldt voor de slaap: de slaap wordt veroorzaakt doordat de entiteit die het fysieke lichaam vervulde met haar vlam en het actief leven schonk, zich uit het lichaam terugtrekt. Dat is slaap. En als de terugtrekking van de innerlijke entiteit volledig is, is de slaap, als slaap, relatief volkomen en is er sprake van betrekkelijk volledige onbewustheid – de zoetste slaap van alle. Want dan wordt het lichaam niet gestoord, het rust vredig en stil en herstelt in het lichaam wat in de uren van actief werk of spel werd afgebroken.

Als de innerlijke entiteit zich onvolledig of gedeeltelijk terugtrekt, komen er dromen, want de innerlijke entiteit voelt de aantrekking van haar eigen fysieke natuur; de psychische mens voelt dat de fysieke mens als het ware psychomagnetisch op hem inwerkt; de onbewuste toestand van de slaap wordt verstoord door de trillingen van de fysieke mens, van het bezielde lichaam. Dit veroorzaakt boze dromen, slechte dromen, koortsachtige dromen, vreemde dromen, ongelukkige dromen. Als het terugtrekken wat vollediger is dan in het laatste geval, maar nog niet helemaal volledig, dan zijn er gelukkige dromen, vredige dromen.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Wanneer de slaap volkomen onbewust is, komt dat omdat de innerlijke entiteit dan het minst door de psychomagnetische trillingen van het lichaam, en van het brein in het bijzonder, wordt beïnvloed. Dit bewustzijn of dit denken zelf is in een sluimertoestand; het rust uit, maar er is nog een bepaalde hoeveelheid bewustzijn aanwezig die het brein echter niet als een droom kan vastleggen, omdat de scheiding tussen het lichaam en het bewustzijn dat het heeft verlaten te volledig is. Maar terwijl dit bewustzijn dus als het ware half wakker is, half rust, bevindt het zich in die bijzondere wereld, onzichtbaar voor het menselijk oog, waarheen zijn gevoelens en gedachten het in de voorafgaande ogenblikken en uren hebben geleid. Het is daar als bezoeker, volkomen beschermd, volkomen bewaakt en niets zal of kan het naar alle waarschijnlijkheid schaden – tenzij de essentiële natuur van die mens zo is ontaard dat het geestelijke schild, dat normaal deze innerlijke entiteit omgeeft, zo dun is geworden dat tegenwerkende invloeden erin kunnen doordringen.

Wedergeboorte, het ontwaken uit de rust tussen aardse levens, vloeit voort uit het lot, het lot dat u in vorige levens voor uzelf heeft gemaakt. U heeft zelf ervoor gezorgd dat u hier op aarde moest terugkeren; en daarom bent u nu hier, omdat u in andere levens de basis heeft gelegd voor uw reïncarnatie. U bent uw eigen ouders, u bent uw eigen kinderen, omdat u uzelf bent. Als karakter, als mens bent u eenvoudig het gevolg van wat u in het verleden van uzelf heeft gemaakt; en uw toekomstige lot – het noodzakelijke gevolg van oorzaken – zal het resultaat, het karma zijn van wat u nu van uzelf maakt.

Dit zijn de verborgen oorzaken van wedergeboorte: de mensen hunkeren naar licht en weten niet waar ze dat moeten zoeken. Hun intuïtie vertelt hun de waarheid, maar ze weten niet hoe ze die moeten uitleggen. Hun denken, hun intellect, is in verwarring gebracht door leringen die hun werden gegeven door hen die alleen in de stoffelijke wereld naar licht zochten. Zoeken naar licht – inderdaad een edele bezigheid! – maar als men er alleen in de fysieke wereld naar zoekt, bewijst dit dat de zoeker de sleutel heeft verloren tot de grootse *binnenwereld* waarvan het fysieke heelal slechts de schil is, het bekleedsel, het omhulsel, het lichaam, de buitenste laag.

Een van de verborgen oorzaken van wedergeboorte, van de wedergeboorte van de menselijke ziel, is de volgende; de mens, die een essentieel deel is van het heelal, één met het hart daarvan, moet in het diepst van zijn hart en in feite in zijn hele wezen, aan de kosmische wet van wederbelichaming gehoorzamen: geboorte, dan groei, dan jeugd, dan volwassenheid, dan uitbreiding van vermogens en krachten, dan verval en vervolgens de komst van de grote vrede – slaap, rust; en dan weer opnieuw verschijnen in het gemanifesteerde bestaan. Ook heelallen hebben hun wedergeboorte. Ook een hemellichaam – een ster, zon, planeet – belichaamt zich opnieuw. Elk daarvan is een lichaam, evenals u dat in uw laagste deel bent; elk is een onafscheidelijk deel van het grenzeloze heelal, evenals u; elk komt voort uit de schoot van de grenzeloze ruimte als het kind ervan, net als u; en er is één universele, kosmische wet, die in alles werkt en alles

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

doordringt, zodat wat de één overkomt, klein of groot, gevorderd of niet gevorderd, ontwikkeld of onontwikkeld, ieder en alles overkomt.

29

U scheidt uw eigen lot; u maakt uzelf tot wat u bent. Wat u nu bent is precies wat u in vorige levens van uzelf heeft gemaakt; en nu bent u bezig van uzelf te maken wat u in de toekomst zult zijn. U heeft een wil en u gebruikt die wil voor uw wel of wee, terwijl u uw levens op aarde leeft en later in de onzichtbare gebieden van de ruimten der ruimte. Dat is ook een verborgen oorzaak van wedergeboorte, de tweede.

Er is nog een derde verborgen oorzaak en misschien oefent die in stoffelijke zin de grootste invloed uit; deze derde oorzaak ligt in het innerlijk van ieder van ons. Het is de dorst naar het stoffelijke leven, de dorst naar het leven op aarde, een vurig verlangen naar de akkers en weilanden waar we eens rondwaalden en waarmee we vertrouwd zijn, die ons telkens en telkens weer naar de aarde terugbrengen. Het is deze *trishna*, deze *tanha*, deze 'dorst' om terug te keren naar een vertrouwde omgeving die ons naar de aarde terugbrengt – als een afzonderlijke oorzaak misschien van grotere invloed dan alle andere.

Het geëxcarneerde wezen gaat na de dood en vóór het naar de aarde terugkeert om te worden wedergeboren, daarheen waar het totaal van zijn verlangens, emoties, aspiraties hem voert. Zo gaat het ook in het leven van de mens op aarde. Een mens doet zijn best die loopbaan te volgen waarnaar hij streeft of verlangt; en als we dit fysieke lichaam afleggen als een bekleedsel dat niet langer van nut is, worden we aangetrokken tot die innerlijke sferen en gebieden waarnaar onze verlangens en aspiraties in het vorige leven op aarde uitgingen. Dat is ook precies de reden dat we naar deze aarde, naar een lichaam van vlees en bloed, terugkeren. Het is dezelfde regel, maar hij werkt in tegengestelde richting. We hadden stoffelijke verlangens, een materiële honger en dorst, die na de dood als latente zaden in ons karakter aanwezig zijn; en die brengen ons tenslotte naar de aarde terug.

Na de dood zijn het de betere, veelbelovende, zuivere, gave karakterzaden, de vruchten, de gevolgen van onze verlangens naar schoonheid, naar harmonie en naar vrede, die ons naar de gebieden voeren waar harmonie, schoonheid en vrede heersen. En die gebieden zijn sferen, evenals de aarde, maar veel etherischer en veel mooier, want de sluiers van de stof zijn er dunner, de fysieke bekleedselen zijn er niet zo dicht als hier. Het geestesoog ziet helderder. De dood bevrijdt ons van één wereld en we gaan door de poorten van verandering een andere wereld binnen, zoals precies het omgekeerde plaatsvindt wanneer de incarnerende ziel de gebieden van de fijnere ether verlaat om af te dalen naar ons eigen grovere en fysieke aardse leven en naar een grofstoffelijk lichaam.

Voor de entiteit die door de innerlijke werelden gaat, zoals zij door deze wereld ging, zijn ze even werkelijk – in feite werkelijker – als de onze, omdat zij dichterbij die werelden staat. Ze zijn etherischer en staan daarom dichterbij de etherische aard van de eeuwige pelgrim die op zijn altijdduurende reis naar volmaking een ander stadium doorloopt. En deze

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

veranderingen voltrekken zich, de een na de ander, vóór de volgende incarnatie op het terugkerende rad van de cyclus – terwijl de pelgrim in de loop van de eeuwen van de ene sfeer naar de andere gaat, steeds hoger, naar verhevener gebieden, tot het hoogste punt van de cyclus van de reis van die pelgrim wordt bereikt.

Heb daarom geen enkele vrees. Alles is goed, want het hart van u is het heelal, en de kern van de kern van u is het hart van het heelal. Zoals onze luisterrijke dagster in alle richtingen zijn stralen doet uitgaan, zo zendt ook dit hart van het heelal, dat overal is omdat het niet ergens in het bijzonder is, voortdurend stralen uit; en die stralen zijn de entiteiten waar het heelal vol mee is.

Levensvragen, blz. 23-68
© 2002 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag

5. Altruïsme, broederschap en mededogen

a. Het pad naar het hart van het heelal

Er is in het hart van ieder mens een honger die door niets kan worden gestild – een honger naar een grotere waarheid dan waarvan de meeste mensen weet hebben, een honger naar het ware, een honger naar het verhevene. De oorsprong van dit verlangen is het heimwee veroorzaakt door de herinnering van de ziel aan ons geestelijk thuis, waaruit wij voortkwamen en waarheen wij nu terugkeren. Het is de nostalgie van de ziel, van de geest-ziel van de mens.

Onbewust, intuïtief, ziet de mens het verheven visioen op de bergtoppen van het mystieke oosten; het verstand speelt daarbij geen rol. O, dat hunkerend heimwee naar het onbeschrijflijke, naar het onsterfelijke, naar het onvergankelijke, naar dat wat onuitsprekelijke vrede brengt en een liefde die geen grenzen kent! Ieder menselijk hart voelt dit; het is de reddende kracht in de mens, dat wat hem hoop en aspiratie geeft, wat zijn ziel verheft bij de herinnering aan de luister die eens de zijne was.

Licht voor het gemoed, liefde voor het hart, begrip voor het verstand: alle drie moeten in ieder mens zijn bevredigd voor hij werkelijke vrede vindt.

Er is een pad, een verheven pad van wijsheid en verlichting, dat voor ieder mens, in elke incarnatie in het huidige bestaan op deze aarde, begint en dat daarna binnenwaarts leidt; want het is de weg van bewustzijn en geestelijke verwerkelijking die naar binnen, steeds

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

verder naar binnen voert, naar het mystieke oosten, dat het hart van het heelal en ook uw hart is – de opkomende zon van geestelijk goddelijk bewustzijn in u.

Ieder vermogen, iedere energie, alles, is aanwezig in de diepste kern van uw wezen, die als het ware uw weg is, de weg vanuit het hart van het Zijn, dat uw geestelijke zelf is.

Het pad naar het hart van het heelal is één en toch voor ieder mens verschillend. Dat komt omdat ieder mens zelf dat pad is – het pad dat bestaat uit gedachten en bewustzijn en uit het weefsel van uw eigen wezen. Het is gevormd uit de substantie van het hart van de natuur.

Er is een lange en ook brede weg. Het is de weg waarop u de energiestroom van de natuur mee heeft, en als u deze weg volgt zult u eens de volmaaktheid bereiken; maar dit is de weg van langdurige, langzame ontwikkeling die u in elk leven, ontelbare eeuwen lang, stapje voor stapje verder brengt.

Er is een andere weg, steil en doornig, moeilijk te begaan, maar die de Groten van de mensheid hebben gevolgd. Het is de snelle, maar ook moeilijke weg. Het is de weg van zelfoverwinning, de weg waarop men het zelf opgeeft voor het Al, waarop de persoonlijke mens de onpersoonlijke boeddha, de onpersoonlijke christus wordt; het is de weg waarop de liefde voor wat alleen uzelf toekomt wordt opgegeven en uw hele wezen wordt vervuld van liefde voor alle dingen, grote en kleine. Het is een moeilijke weg om te volgen, want het is de weg van inwijding; het is het steile en doornige pad naar de goden; want wanneer u de hoogten van de Olympus beklimt, moet u de weg gaan zoals die voor u ligt.

In het oosten zijn er sinds onheuglijke tijden vier paden* die volgens de oude theorie van Hindoestan door de vier klassen of typen mensen worden gevolgd.

*Deze vier paden komen nauwkeurig overeen met de vier maatschappelijke en politieke standen van de oude beschavingen van Hindoestan in de vedische periode: de *sudra*, de landbouwer; de *vaisya*, de zakenman; de *kshatriya*, de bestuurder, krijger, koning, vorst, kortom de wereld van de openbare ambten, enz.; en de vierde, de *brahmana*, de filosoof, de wijze.

Het eerste is *karma marga*, het 'pad van activiteit' – verlossing door werken.

Het tweede is *bhakti marga*, het 'pad van toewijding' – verlossing door geloof.

Deze beide paden, of deze twee stelsels om het hart en het denken van de mens te verbeteren, zijn ook in het westen min of meer bekend en worden respectievelijk verlossing door werken en verlossing door geloof genoemd. Maar deze twee paden zijn niet de hoogste.

Het derde pad is *rajayoga marga*, het 'pad van rajayoga': het pad dat de strevende mens volgt om vrijheid en licht te verwerven; om door eigen inspanning die ware vereniging met

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

het innerlijke zelf te bereiken. En het vierde pad, dat men ziet als het pad voor de besten onder de mensen, werd *jñana marga* genoemd, het 'pad van wijsheid': het pad van de grote zieners en wijzen en, in het algemeen gesproken, van het edelste deel van de mensheid.

Schoon zijn de paden, verheven het doel en snel de voeten van hen die de weg van de zachte, innerlijke stem volgen, de weg die naar het hart van het heelal voert. Dit is de kern van de boodschap van de grote mysteriën uit de oudheid – de vereniging van de gewone mens met zijn goddelijke bron, met de wortel van zijn eigen wezen die verbonden is met het Al, want die kern is een vonk van het centrale vuur, een vonk van het goddelijke; en die vonk is in iedereen.

In uw diepste innerlijk woont het goddelijke. Het is uw oorsprong. Het is de kern van de kern van uw wezen; en u kunt langs de weg van het geestelijke zelf opklimmen, en sluier na sluier van persoonlijke en verduisterende aard achter u laten, tot u de eenwording met die innerlijke god bereikt. Dat is het meest verheven avontuur dat de mens kent – de studie van het zelf van de mens.

Zo zult u niet alleen de bergen Parnassus en Olympus beklimmen, maar door deze innerlijke weg van zelfkennis te volgen, zult u tenslotte zo groeien in begrip en innerlijke visie, dat uw ogen sferen en gebieden van innerlijk licht zullen waarnemen, die de meest ontzagwekkende, want de heiligste en schoonste mysteriën van het grenzeloze heelal voor u zullen onthullen.

De eerste stap op het pad naar het hart van het heelal is de waarheid te erkennen dat alles van binnenuit komt. Alle geniale ingevingen, alle grootse gedachten die beschavingen deden ontstaan en verdwijnen, alle verheven denkbeelden die de Groten der aarde hun medemensen hebben gebracht – deze komen alle van binnenuit. De strijd, gericht op de eenwording met uw eigen innerlijke god, is meer dan half gewonnen als u deze waarheid erkent.

Hoe schoon is het pad dat u dan ziet! Hoe glorieus! Het voert steeds verder naar binnen, wat hetzelfde is als omhoog, steeds hoger en hoger, tot u één wordt met uw eigen verwanten – de goden – die de bestuurders en heersers van het heelal zijn en van wie de mensen de kinderen zijn.

Het binnenste van het binnenste van u is een god, een levende godheid; en uit deze goddelijke bron stromen in uw menselijk bewustzijn alle dingen die de mens verheffen, alle dingen die liefde en hoge verwachtingen, inspiratie en aspiratie, en het edelste van alles, zelfopoffering, in hem wakker roepen.

In uzelf liggen alle mysteries van het heelal. In uw innerlijke zelf, uw geestelijke natuur, ligt de weg die leidt naar het hart van het heelal. Als u die weg volgt die steeds naar binnen voert, als u kunt ingaan in uzelf, dieper en dieper in uzelf, en sluier na sluier van de

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

persoonlijkheid achter u laat, dan dringt u ook meer en meer door tot de wonderbaarlijke mysteries van de universele natuur.

33

Als u uzelf kent vordert u sneller dan het gemiddelde tempo van de evolutie; en als dat tempo tot het uiterste wordt opgevoerd, komen er inwijdingen, die in feite de weg verkorten, maar alleen voor hen die geschikt en gereed zijn om deze moeilijke, heel moeilijke, korte weg te gaan. Groei voltrekt zich stap voor stap.

Men spreekt over dit pad als een weg, maar het is het ontsluiten van het hart van de mens – niet het fysieke hart, maar het hart van zijn wezen, de essentie van de mens; met andere woorden, het ontsluiten en ontwikkelen van zijn geestelijke en verstandelijke en psychische krachten en vermogens. Dit is de leer van het hart, de geheime leer, de verborgen leer. De leer van het oog is wat men kan zien, de leer die min of meer openbaar is.

Zij in wie de innerlijke krachten en vermogens zich meer openbaren en bewuster functioneren, zij die hun innerlijke natuur in een bepaald leven meer ontwikkelden toen ze opgroeiden van kind naar volwassene, zijn de geschikten, de neofieten, met een natuur die zich opent, en die oren hebben om te horen en ogen om te zien wat er op hun weg komt.

Zij die intuïtief weten dat er in hen iets is dat groots en verheven is, iets dat in het hart en in het denken groeit als een ontlukende bloem, zijn degenen die tenslotte meer zullen zien; zij zijn de ingewijden die zich tot grote zieners en wijzen ontwikkelen.

Er is in de natuur geen bevoorrechtiging. De oude, oude regel is waar. De mens krijgt wat hij zelf kan verwerven – *wat hij zelf is*.

De mens is een onafscheidelijk deel van het heelal waarin hij leeft, zich beweegt en zijn bestaan heeft. Er is geen enkele scheiding tussen zijn oorsprong en de oorsprong van het heelal, er is geen afstand tussen. Hetzelfde universele leven stroomt door alle dingen. Dezelfde stroom van bewustzijn die in en door het gehele machtige heelal vloeit, doorstroomt daarom ook de mens, een onafscheidelijk deel van dat heelal. Dit betekent dat er een weg is waarop men in innig contact kan komen met het hart van het heelal zelf; en die weg bent u, uw eigen innerlijke wezen, uw eigen innerlijke natuur, uw geestelijke zelf. Niet het zelf van de gewone fysieke mens; dat zelf is maar een armzalige weerspiegeling van het geestelijke licht in u, maar dat innerlijke zelf van zuiver bewustzijn, zuivere liefde voor al wat bestaat, onbezoedeld door aardse smetten – uw geestelijke wezen.

Door deze weg naar uw eigen innerlijke god, uw hogere zelf, te volgen, zult u in de loop van de oneindige tijd in aanraking komen met alle mysteriën en wonderen van de grenzeloze oneindigheid; dan zal uw hele wezen zo van geluk en vrede, zaligheid, schoonheid, liefde en inspiratie zijn vervuld dat elke ademtocht een zegen en iedere gedachte een verheven inspiratie is.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Hoe moet men leven om op deze weg vorderingen te maken? Een rein hart, zuivere gedachten, een leergierig verstand, streven naar een ongesluierte, geestelijke visie: dat zijn de eerste treden van de gouden trap die u omhoogvoert naar de tempel van wijsheid van de natuur. Deze leefwijze heeft niets te maken met een dwaas ascetisme, zoals pijniging van het lichaam en al zulke zinloze en zelfvernietigende methoden. Volstrekt niet.

Er heerst in de wereld de volkomen verkeerde gedachte dat men om het 'koninkrijk der hemelen' te verwerven (om de gangbare christelijke uitdrukking te gebruiken), zijn menselijke natuur moet opgeven; dat men om sterk te worden een dwaas moet worden; en dat men om goddelijke vrede en harmonie te bereiken op aarde een halve idioot moet worden. De zogenaamde asceet is op de verkeerde weg. Een mens zal het koninkrijk der hemelen nooit verwerven door alleen op aardappels en wortels te leven, of slechts een half uur per dag of nacht te slapen, op een spijkerbed te liggen, of zuiver lichamelijk iets te doen of na te laten.

Ik heb helaas mensen gezien die dachten het lichaam te hebben onderworpen, maar die een zieke en verdorven geest hadden! Slechtheid zit niet in het lichaam; het is niet het lichaam dat kwaad doet. Het lichaam is een onverantwoordelijk werktuig van uw wil en uw denkvermogen. Het zijn uw wil en denkvermogen die u moet oefenen; dan oefent u uzelf en wordt u waarlijk mens en bent u op weg naar het menselijk-goddelijke.

Dood uw persoonlijkheid niet; vernietig uw persoonlijkheid niet in die zin dat u haar uitschakelt. U heeft haar zelf in het leven geroepen; ze is een deel van u, uw emotionele en psychische deel, uw lagere mentale deel, het hartstochtelijke deel, het evolutionaire werk van eonen en eonen in het verleden. Verhef de persoonlijkheid. Zuiver haar, oefen haar, vorm haar en breng haar in overeenstemming met uw wil en uw denken, train haar, maak haar tot de tempel van een levende god, zodat ze een geschikt voertuig wordt, een rein en zuiver kanaal waardoor de glorierijke stralen die van de innerlijke god uitgaan in het menselijk bewustzijn kunnen stromen – deze glorierijke stralen zijn stralen van het bewustzijn van de geest, van het geestelijke of goddelijke bewustzijn.

Het is niet het neerhalen van het persoonlijke dat de geestelijke mens bevrijdt; het is het verheffen van het persoonlijke tot het geestelijke, dat door de evolutie tot stand wordt gebracht. Dat is hetzelfde wat de natuurlijke evolutie in haar langzame, eeuwenlange proces probeert te bereiken – het lagere te verheffen tot het hogere – niet het te doden, niet het te onderdrukken.

Wees het heiligste en edelste en zuiverste dat u kunt bedenken. Dan kunt u uw lichaam vergeten. U kunt uw persoonlijkheid waaraan het lichaam uitdrukking geeft, vergeten; en met persoonlijkheid bedoel ik al uw lagere eigenschappen: het lagere mentale en emotionele deel van u, uw grillen en uw eigenaardigheden. Geef aan het lagere in u een edeler en hogere bestemming.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Als het persoonlijke is omgevormd; als het persoonlijke in staat zal zijn min of meer volledig uitdrukking te geven aan de verheven krachten van de god in u – uw eigen innerlijke, geestelijk-goddelijke luister – dan zult u op aarde wandelen als een menselijke god en handelen als een god. Want ieder mens is de vertegenwoordiging op aarde van zijn eigen innerlijke god, en u vertegenwoordigt op het fysieke gebied zoveel van de goddelijke essentie die door uw wezen stroomt, als uw ontwikkeling u toelaat. Begin daarom nu al de innerlijke god tot uitdrukking te brengen. U bent daartoe in staat, en de beloning die dat meebrengt is onuitsprekelijk groots en schoon.

Hoe meer u zich met uw eigen innerlijke god verbindt, met de bron van het goddelijke dat voortdurend door uw eigen innerlijke wezen stroomt, des te meer zal uw bewustzijn groeien en in kracht en omvang toenemen, zodat enerzijds die innerlijke groei gepaard gaat met een zich uitbreidende visie, en anderzijds met een zich uitbreidend bewustzijn dat die visie kan interpreteren.

Richt uw blik naar binnen, niet naar buiten; dit betekent niet dat u alleen in uzelf moet zien en wat buiten u is moet negeren. Dat is niet de bedoeling. U moet in beide richtingen kijken. Maar zoek de waarheid slechts in uw diepste zelf, want alleen dat heeft het vermogen de waarheid te zien.

Het is het actieve brein, vol van de dagelijkse gedachten, vol wisselende begeerten, vol vooroordelen en meningen die zo veranderlijk zijn – en die meer dan iets anders dat actieve brein in beslag nemen – dat u verhindert de waarheid te zien en u afhoudt van de verheven visie.

U kunt de waarheid alleen leren kennen door de kenner; u kunt iets buiten u niet begrijpen, behalve met en door de begriper in u; toch is wat buiten u is ook in u, want u bent een onafscheidelijk deel van het heelal, waarvan u een kind bent. Elk wezen is een onafscheidelijk deel van het grenzeloze Al, omdat het als het ware het voortbrengsel, het kind ervan is, leven van zijn leven, bloed van zijn bloed, gedachte van zijn gedachte. En om de verheven visie te verkrijgen en die verheven visie steeds grootser te zien worden, moet u naar binnen zien, moet u het stille, smalle pad van het innerlijke bewustzijn volgen. Dat wordt bedoeld met het gebod: Mens, ken uzelf!

Niets zal u dan op een dwaalspoor brengen, niets kan dan verstoren of veranderen wat u in de kern van uw wezen bent; want het goddelijke zal voor u strijden, het goddelijke zal uw last dragen. Terwijl uw hart nu door pijn en verdriet wordt verscheurd en gekweld, zodat u vaak niet weet waarheen u zich moet wenden, zullen dan vrede en liefde uw hart binnentreden en het leiding geven, en omdat ze licht uitstralen, uw pad naar de goden verlichten, het pad dat uzelf bent, uw goddelijke zelf, dat geworteld is in de godheid in het hart van de dingen. Volg die weg tot u als een zelfbewuste god het leven van het kosmisch goddelijke binnengaat.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

U kunt dit pad vinden, u kunt het benaderen door zelfvergetelheid, zoals alle kleine en persoonlijke dingen van u afvallen wanneer u op de verre bergtoppen de dageraad ziet. Edel is de man die zichzelf vergeet; groots de vrouw die zichzelf vergeet. Zelfvergetelheid (wonderlijke paradox!) is de manier om het goddelijke zelf te vinden.

In dit belangrijke en verheven werk moet ieder vermogen van de menselijke natuur tot werkzaamheid worden gebracht. Een onvolmaakt wezen kan de hoogten van de Parnassus niet beklimmen; geen mens kan de toppen van de Olympus bestijgen als hij niet zelf een halfgod is, zich ontwikkelt van mens-zijn tot god-zijn.

Daarom moet ook het verstandelijk vermogen, dat een van de edelste van de innerlijke constitutie van de mens is, worden ontwikkeld. Er moet zowel begrip als gevoel zijn. Beide zijn nodig. Wanneer die twee zijn verenigd en in harmonie samenwerken, ontstaat de wijze, de ziener. U kunt de hoogten niet bereiken als een deel van uzelf beneden in het dal achterblijft. U moet omhooggaan – uw hele wezen. Oefen uw denken; oefen uw wil; oefen uw hart; oefen uw intelligentie.

Wanneer u zich tot uw edeler zelf wendt, dat het hogere deel van uw eigen constitutie is; wanneer u de innerlijke boeddha wordt, wanneer u de christus in u wordt, u afwendt van de fysieke en mentale persoonlijkheid, en van alle dingen die u belemmeren, die u afleiden en kwelen en u doen tobben, die u pijn en verdriet brengen, dan begeeft u zich in het verheven licht van de geest en verwisselt het persoonlijke voor het goddelijke. Dat te bereiken is alle opofferingen waard, want als een mens zijn leven opgeeft ter wille van de christus in hem, zal hij het vinden, want door dat te doen vindt hij het universele leven.

Wanneer u dit doet, geeft u niets op dat van intrinsieke, wezenlijke waarde is. U geeft niets op dat goed, mooi en edel is. Wat u doet is de ketens afschudden, de boeien die uw innerlijke vermogens aan banden leggen. Wat u doet is de eerste stappen zetten op de weg naar vrijheid en licht.

Wie zou vrijwillig in een kerker willen blijven? Geef uw persoonlijke, lagere, stoffelijke zelf op, uw zelfzuchtige leven op dit grofstoffelijke gebied, dan zult u het bestaan van het eeuwige leven gaan beseffen met alle daarmee samenhangende wijsheid en kracht, en alle toenemende visie en vermogens die u zult hebben. Als u erin slaagt dit te doen, zal inderdaad een verheven visie uw deel zijn.

Daar, in het verre mystieke oosten, op de bergtoppen van de geest, zult u de zon zien opkomen. U zult zelf het licht en de vrijheid ingaan. U zult aan niemands uitspraken onderworpen zijn, door niemand worden overheerst; u zult een vrij mens zijn: vrij in de geest, vrij in denken, omdat u één bent geworden met de geestelijke natuur. U zult de tempel van het heilige in de kern van uw eigen hart zijn binnengegaan, en daar, in het allerheiligste, zult u uw eigen innerlijke god zien.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

37

Hoe schitterend, heilig, verheven, meer inspirerend dan wat ook is deze waarheid: dat er in iedereen een onbeschrijflijke bron van kracht is, van wijsheid, van liefde, van mededogen, van vergiffenis, van zuiverheid! Verbind u met deze bron van kracht; ze is in u, niemand kan u die ooit ontnemen. De waarde ervan gaat ver uit boven alle schatten van het heelal, want als u die kent, als u die bent, bent u het Al.

Want één schitterende intelligentie doordringt alle dingen; wat in een ster is, is in de bloem aan onze voeten; en het is de instinctieve erkenning van dit verheven feit, die de dichter ertoe bracht om over de bloem te spreken als een ster van schoonheid. Dezelfde levenskracht stroomt zowel door haar als door een ster; dezelfde heldere vlam van intelligentie geeft haar die prachtige vorm, lijn en kleur en dit is dezelfde heldere vlam van intelligentie die de baan van de sterren langs hun kosmische wegen beheerst.

Levensvragen, blz. 3-21
© 2002 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag

b. De grote ketterij van afgescheidenheid

Door de gedachten te concentreren op het eigen ik, en meer naar persoonlijke dan naar geestelijke vrijheid te streven, gaan we de weg die naar omlaag voert. Het pad van zelfzucht is het pad naar steeds lagere, stoffelijke gebieden en sferen, tot tenslotte de vernietiging volgt aan het einde van de kosmische cyclus, wanneer de stof zelf oplost: maya, als materie, is een illusie.

Streef omhoog; ontwikkel uw hogere vermogens. Hoed u voor het betoverende licht van de lagere natuur en vooral van de lagere tussennatuur, die de psychische wordt genoemd. Niets is zo bedrieglijk als het valse licht van maya. Mooie bloemen bevatten vaak in de knop of in de doornen, of in beide, een dodelijk gif. De honing ervan is dodelijk en betekent voor de menselijke ziel de dood. Zoek eerst uw eigen geestelijke en verstandelijke vermogens; baad u in het licht van uw eigen geestelijke natuur, waardoor u inzicht en wilskracht krijgt; dan zullen die andere vermogens zich op natuurlijke, evenwichtige, passende en rustige wijze in u ontwikkelen.

De belangrijkste wet van het heelal is zelfvergetelheid en niet het concentreren van de aandacht op persoonlijke vrijheid, zelfs niet op uw individualiteit. Leven voor alle dingen is de voornaamste wet van het heelal, niet de leer dat ieder voor zich moet leven om voor zichzelf de innerlijke, geestelijke krachten te ontwikkelen. Op zichzelf is dit laatste wel juist, zij het onvolledig; maar het is ook misleidend, gevaarlijk, onverstandig en daarom als uitspraak over esoterische training verwerpelijk, tenzij het op een passende manier wordt toegelicht – en

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

altijd gekoppeld aan de daarmee samenhangende leer: Geef uw leven op als u het wilt vinden. Leef om de mensheid van dienst te zijn, want dat is de eerste stap. Als u de zon wilt vinden, laat dan de aarde met haar wolken achter u.

De grote ketterij en de enige werkelijke ketterij is het denkbeeld dat iets afgescheiden is, losstaat en essentieel verschilt van andere dingen. Dat idee wijkt af van de feiten en wetten van de natuur, want de natuur kent niets anders dan harmonie, samenwerking, onderlinge hulpvaardigheid; en de regel van fundamentele eenheid is volstrekt universeel: alles in het heelal leeft voor al het andere.

Dit gevoel van afgescheidenheid is de oorzaak en de wortel van alle kwaad. Het kweekt de eigenliefde aan: *ik wil dit, ik ben dat, het is van mij*. En dit gevoel van persoonlijke afgescheidenheid, de waan dat men geheel afgescheiden is, geheel verschilt van alle anderen, verhindert een mens de innerlijke god te worden. Want door die innerlijke god te worden, worden we bewust één met het heelal waarvan we een kind zijn, een onafscheidelijk deel; dat betekent dat we toegang hebben tot een onuitputtelijke kracht, een wijsheid die geen grenzen kent, dat we kunnen drinken uit de bronnen van inspiratie die opwellen uit het hart van het heelal. Ieder heeft zijn oorsprong in de gemeenschappelijke bron van het leven, de intelligentie en de substantie van de kosmos.

Zelfzucht is beperkend; ze ligt ten grondslag aan alle degeneratie, aan alle morele verval, aan alle mentale en lichamelijke zwakte; ze verlamt; ze stelt grenzen en laat geen ruimte voor uitbreiding en groei. Zelfzucht is de wortel van alle kwaad en dus ook van mentale zwakheid, van een gebrek aan aanleg en kracht, van een gemis aan oordeel en onderscheidingsvermogen, van het ontbreken van een meevoelend hart. Zelfzucht is daarom de vruchtbare oorzaak van alle tegenslagen en leed. Alles wat de natuurlijke vermogens van de menselijke constitutie verzwakt, vloeit voort uit zelfzucht. Ze is de oorzaak van betreurenswaardige en schadelijke opvattingen, die tot de beperkte aard van uw eigen kleine denkwereld behoren. U bent dan een gevangene, gevangen in uw eigen zelfzucht en daardoor vreselijk belemmerd in de edelste strijd van het leven. Zelfzucht maakt u tot een gevangene – en uw gevangenis is uw lagere zelf.

Wat een gevoel van vrijheid, van waarlijk mens-zijn, ervaart iemand die de gevangenis van het lagere zelf verlaat en zijn eenheid met het Al voelt; want in de mystieke verborgenheden van uw eigen meest innerlijke wezen bent u werkelijk dat Al.

Zelfzucht en onwetendheid zijn de oorzaak van onenigheid en ruzie onder de mensen; want wie uit is op eigen voordeel, maakt gebruik van de natuurkrachten voor persoonlijke en zelfzuchtige doeleinden – soms met opzet, soms halfbewust. We doen dit met onze vrije wil, die niettemin zelf een goddelijke kracht of eigenschap is. We hebben een wil en die wil is vrij. We zijn een deel van de krachten van het heelal, want we zijn daarvan niet te scheiden.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Soms gebruiken we onze wil goed en soms verkeerd; wanneer we hem goed gebruiken, zien we wonderbaarlijke mysteriën in het hart en het gelaat van onze medemensen en herkennen we de grootsheid in hun diepste wezen; want er is ook grootsheid in ons, en grootsheid herkent altijd grootsheid. En als we die krachten slecht, onjuist of verkeerd gebruiken, maken we gebruik van de kleurloze krachten van het heelal, maar we doen dat op een verkeerde manier, strevend naar ons eigen voordeel. We bezitten een vrije wil en maken gebruik van die krachten; en we doen dat in onwetendheid van de wet – de natuurwet.

Onwetendheid is een vloek voor de mens. Als we wisten wat we deden; als we wisten dat we wanorde brengen in de krachten van het heelal, boze hartstochten wekken in onszelf en in andere mensen; als we deze grondwaarheid van de natuur slechts konden beseffen – dat alle dingen een gemeenschappelijke oorsprong hebben in eindeloze vrede en harmonie – dan zou geen enkel zinnig mens disharmonie en kwaad in zichzelf dulden, maar ernaar streven zijn broeders licht te brengen en te helpen.

Onwetendheid is de grootste vijand van de mens. De vruchten van onwetendheid zijn ongeluk, verdriet, pijn, ziekte en lijden.

Zelfzucht is onwaardig. Ze is ook heel onverstandig, want er is niets dat u zo verlamt en uw voeten bezoedelt in de poel van het lagere zelf als zelfzucht. De weg naar succes betekent het beteugelen van de persoonlijkheid, onpersoonlijk worden, zodat uw voeten niet worden bezoedeld door de modder, het aanklevende vuil van het stoffelijke bestaan. De wet is voor iedereen gelijk: wees onpersoonlijk, vergeet uzelf!

Iemand die alleen aan zichzelf denkt, *ik, mijn* plannen, *mijn* bezit, *mijn* wensen, *mijn* gedachten, hult zich in een ware cocon van klein en lelijk egoïsme, waar niets doorheen kan schijnen en die als een ondoordringbare muur om hem heen is, harder en duurzamer dan staal.

We zijn inderdaad omringd door barrières die we zelf hebben opgebouwd, die we zelf hebben gevormd uit ons eigen gedachteweefsel, en onze grootste hindernissen liggen in onszelf. Naarmate het bewustzijn van de mens groeit, verbreekt het de banden die het omkneld houden, het neemt de obstakels die het in zijn uitingen belemmeren weg; en dan straalt de innerlijke luister naar buiten.

Starre gedachten, starre opvattingen, zijn belemmeringen voor ware geestelijke vooruitgang, want ze duiden op dogmatisme, op een zelfgenoegzaamheid die de blik vernauwt. Ze komen in feite erop neer, om een andere beeldspraak te gebruiken, dat we de deur van het denken sluiten voor een nieuwe waarheid; want een mens is bij wijze van spreken nooit star en onbuigzaam in zijn ziel – nooit star en onbuigzaam in zijn denken – *tenzij hij zelfgenoegzaam is*; en er is niets dat ons innerlijk zo blind maakt voor de waarheid als zelfgenoegzaamheid. Bedenk wel dat de meeste mensen maar korte tijd zelfgenoegzaam zijn, nooit lang.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Een open geest daarentegen, een leergierig verstand, het verlangen naar een ongesluisde geestelijke visie, de bereidheid de waarheid te ontvangen en die uit medeleven en de volheid van het eigen hart aan anderen door te geven – dat alles is een waarborg voor ware geestelijke vooruitgang en is dus een teken dat op het pad van geestelijke evolutie enige vordering is gemaakt.

Vermijd daarom starheid. Wees open van geest; laat uw verstand elk nieuw aspect van de waarheid dat zich aan u voordoet gretig aanvaarden. Een ongesluisde geestelijke visie betekent alleen het verlies van persoonlijke opvattingen en meningen en van zelfvoldaanheid. Het onpersoonlijke te zien, dat betekent dat men een ongesluisde geestelijke visie bezit.

De voornaamste belemmering die het licht verhindert binnen te komen is het gevoel dat kan worden weergegeven met de woorden: 'Ik weet alles wat ik moet weten.' Dat is egocentrisch! Dat gevoel komt voort uit zuiver egoïsme. Het tegenovergestelde van die egocentrische zienswijze is een onpersoonlijke visie van geestelijke waarheden die in uw ziel werkzaam zijn en haar daardoor geschikt maken om onpersoonlijke, universele indrukken te ontvangen.

Alles wat u afhoudt van uw dierlijke zelf, wat u uw persoonlijkheid doet vergeten, u meevoert in de grootsheid van de natuur en u aanmoedigt tot meedogende, onpersoonlijke dienstbaarheid, zal u helpen in uw geestelijke groei. Hoeveel troost, hoop, bemoediging en vrede schenkt zelfvergetelheid ons!

Alles wat u afhoudt van uzelf en het kleine kringetje van persoonlijke beperkingen, zelfzuchtige denkbeelden en neigingen, egoïstische gedachten en emoties, en u ertoe brengt in onzelfzuchtig werk anderen onpersoonlijk te dienen, ergens voor te zorgen, te bemoederen zo u wilt, is een grote geestelijke hulp voor u. Zorgen voor een boom, voor bloemen, de belangen van een ander behartigen, bezig zijn met uw boek, met schrijven, met uw machine, met uw gereedschap, wat het ook is, alles wat u ertoe brengt uw persoonlijke zelf te vergeten – zelfvergetelheid – helpt u in uw geestelijke groei. Hoe groot is de beloning voor de man of vrouw die dat doet! Dat is het geheim van het beroep dat de religies op de mensen doen. Het stelt hen in staat het lagere, persoonlijke zelf te vergeten. En u kunt precies hetzelfde resultaat bereiken door aan de geestelijke krachten in u de volle ruimte te geven in onpersoonlijk werk, van welke aard ook.

Zoet zijn de vruchten van zelfvergetelheid – het volkomen vergeten van uw persoonlijkheid in iets zo schoons en onpersoonlijks dat geen menselijke taal het kan beschrijven! Want zelfvergetelheid, medelijden, mededogen en vrede zijn de vruchten van kosmische harmonie, die het hart is van het heelal. Wanneer u zich van dit feit bewust begint te worden, groeit er iets in uw ziel dat onbeschrijflijk is, dat niet in woorden kan worden uitgedrukt, maar dat tegelijk licht en leven, vrede en wijsheid en almachtige liefde is – onpersoonlijk, universeel; alles heeft dan voor u zijn bekoring, wat of waar het ook is, omdat u het liefheeft.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Toch is het hele uiterlijke heelal slechts het kleed of de schaduw van iets onzichtbaars, van het innerlijke leven, waarvan ieder mens, ja iedere entiteit, een onafscheidelijk deel is; want alle entiteiten en wezens zijn in dit innerlijke leven geworteld, en daarom zal alles wat een van ons doet met overeenkomstige kracht alle andere entiteiten en wezens beïnvloeden.

Iedereen is zijn broeders hoeder, omdat we door onverbreekelijke banden van oorsprong en bestemming onafscheidelijk met elkaar zijn verbonden. We zijn in diepste wezen allen één. Ieder mensenkind is de hoeder van zijn broeders, in die zin dat hij hen beïnvloedt; en hun hart en geest reageren op wat hij hun zegt. Zijn verantwoordelijkheid zal bewust, zelfbewust zwaarder worden, naargelang zijn eigen ontwikkeling verder is gevorderd.

We zijn precies wat we van onszelf maken en we zijn tegelijk de hoeders van onze broeders omdat ieder van ons, *ieder van ons*, verantwoordelijk is voor een eonen lange keten van oorzaken. Er is wetmatigheid in dit heelal; de dingen worden niet door het toeval beheerst; en geen mens kan denken, spreken of handelen zonder andere wezens ten goede of ten kwade te beïnvloeden.

Zaai een daad en u oogst een gewoonte. Zaai een gewoonte en u oogst een lot, omdat gewoonten een karakter opbouwen. Dit is de volgorde: een daad, een gewoonte, een karakter, en een lot. U bent de schepper van uzelf. Wat u nu van uzelf maakt, zult u in de toekomst zijn. Wat u nu bent is precies wat u in het verleden van uzelf heeft gemaakt. Wat u zaait zult u oogsten.

Als u voor uzelf zaait, zuiver en alleen voor zelfzuchtige doeleinden, zal uw oogst daarmee in overeenstemming zijn. Iemand die zo weinig liefde voelt voor de innerlijke schoonheid van juist handelen dat hij tot zichzelf zegt: ik wil het goede alleen doen om iets te verkrijgen, meer geluk, een betere toekomst, een beter lichaam, heeft het goede dat hij zaait al met een handvol onkruid – zijn zelfzuchtige verlangen – bedorven. Niets maakt zo klein als het persoonlijke, niets vermindert de kracht van uw ziel zo als concentratie op uw eigen zelfzuchtige, persoonlijke belangen en het vergeten van het welzijn van anderen.

De mens die eerder aan anderen denkt dan aan zichzelf is daardoor al edel. De mens die zijn leven opgeeft opdat anderen kunnen leven is al edelmoedig. De mens die zichzelf vergeet in een onpersoonlijk dienen van de mensheid is de edelste van allen; en zo iemand oogst een lot dat goddelijk is – omdat hij een karakter heeft opgebouwd dat daarmee in overeenstemming is.

De natuur vraagt van alle mensen samenwerking, broederschap, vriendelijke gevoelens, liefde, zelfvergetelheid, werken voor anderen. De zelfzuchtige man of vrouw delft altijd, vroeg of laat, het onderspit. Wie slecht is kan, zoals de groene laurierboom, wel een poosje bloeien, maar nooit lang. Zelfzucht werkt vernauwend; ze is koud; ze is het tegenovergestelde van de expansieve, warme kracht van de liefde.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

De natuur staat niet lang toe dat men aanhoudend zichzelf bevoordeelt ten koste van anderen, want het hart van de natuur is harmonie, de hele structuur van het heelal berust op coördinatie en samenwerking, geestelijke eenheid. De mens die standvastig en onafgebroken ernaar streeft zichzelf te bevoordelen, eindigt in dat verre land van het 'mystieke westen', het land van de vervlogen hoop, het land van geestelijk verval, want de natuur verdraagt dat niet lang. Hij heeft zijn nietige, onontwikkelde wil tegenover de machtige stromen van de kosmos gesteld en vroeg of laat spoelt hij aan op een zandbank van de rivier van het leven, waar hij vergaat. De natuur duldt geen voortdurende en hardnekkige zelfzucht.

Kijk eens naar een boom. Kijk naar ons lichaam. Elk is opgebouwd uit grote aantallen kleinere dingen, kleinere wezens, die allen samenwerken en samen één ding vormen waarin ze alle leven, bewegen en hun bestaan hebben, en deel hebben aan het gemeenschappelijke leven.

Als een mens harmonieus handelt, handelt hij in overeenstemming met het universele plan en de universele wet. Wat we verstaan onder het woord ethiek is harmonie in ons bewustzijn en ons denken en dus in onze daden. De ethiek is geen conventie; de moraal is geen conventie, maar is geworteld in de harmonie, in de centrale wetten van het zijn; ze is gebaseerd op de structurele harmonie van het heelal.

Dit morele instinct welt dus op uit uw innerlijke constitutie. Het komt voort uit uw geestelijke wezen dat het bestaan van harmonie, orde en de grootsheid en majesteit van schoonheid erkent – schoonheid van gedachten, schoonheid van aspiraties en gevoelens, schoonheid van handelen.

Kennis is het kind van liefdevolle daden – dit is een van de verhevenste waarheden. Men kan geen kennis krijgen van de mysteriën, van de hogere mysteriën, als het hart niet van liefde is vervuld en daarvan overvloedig; en kennis vloeit voort uit het oefenen van de geestelijke krachten in u. Men oefent ze het gemakkelijkst door het verrichten van liefdevolle, vriendelijke daden en door broederschap te voelen en in praktijk te brengen, door anderen te helpen en met hen te delen, door anderen te helpen en hen te laten delen in het geluk dat u zelf ervaart.

Hoe edel en verheven is het als mensen hun onderlinge verwantschap beseffen, als hun hart wordt bewogen door almachtige liefde, als ze beseffen dat ze allen broeders zijn en als ze leven voor het welzijn van de mensheid!

Levensvragen, blz. 91-108
© 2002 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

c. Liefde is het cement van het heelal

43

Liefde wijst de weg en verlicht het pad; liefde is de uitstraling van het allesdoordringende licht, de boeddhaluister, het christuslicht in het hart van het heelal – die liefde die werkt in goden en mensen en ons leert schoonheid te herkennen wanneer we haar zien, vooral innerlijke schoonheid, en grootsheid en luister te zien in anderen, omdat we de grootsheid en luister in ons eigen diepste wezen kennen.

Liefde is het cement van het heelal; ze houdt alle dingen op hun plaats en onder haar eeuwige hoede; haar werkelijke aard is hemelse vrede, haar kenmerk is kosmische harmonie die alle dingen doordringt, die grenzeloos, onvergankelijk, oneindig, eeuwig is. Ze is overal en is het hart van het hart van al wat is.

Liefde is het mooiste, het heiligste wat de mens kent. Ze geeft de mens hoop; ze houdt de aspiratie levend in zijn hart; ze stimuleert de edelste eigenschappen van de mens, zoals zelfverzaking ter wille van anderen; ze wekt zelfvergetelheid; ze brengt ook vrede en vreugde die geen grenzen kennen. Ze is het edelste dat in het heelal bestaat.

‘Heb elkaar lief’ – edele woorden, want ze doen een beroep op de kern van uw natuur, op het goddelijke in u, op de innerlijke god die in diepste wezen een hemels licht is. Het meest innerlijke licht in u is almachtige liefde.

Liefde is een beschermende kracht; liefde is machtig; ze is allesdoordringend; en hoe onpersoonlijker ze is des te hoger en krachtiger is ze. Ze kent geen grenzen in ruimte of tijd, want ze is de fundamentele werking van de natuur, de hoogste wet van de natuur en ze is de universele band van eenheid tussen alle dingen. Niet alleen verzacht ze het meest versteende hart en verbreekt ze de vormen van het meest starre menselijke denken, maar haar levenschenkende warmte dringt geleidelijk overal in door. Niets kan haar voortgang stuiten, want ze is de ware levensessentie van het heelal. Uiteindelijk zijn alle wezens en dingen één, alle zijn geworteld in het ene LEVEN en door alle vloeit de gestage, ononderbroken stroom van almachtige liefde.

Liefde is de grote aantrekkingskracht die het ene wezen met het andere verbindt, het ene mensenhart met het andere; en hoe verder een mens vordert in zijn evolutie, hoe hechter de liefde alle vezels van zijn wezen omwikkelt met haar ranken, of, om een andere beeldspraak te gebruiken, hoe meer het mensenhart van liefde zwelt, tot het tenslotte het hele universum omvat, zodat men alle dingen, groot en klein, gaat liefhebben, zonder onderscheid van plaats of tijd. Hoe gezegend is hij die dit voelt, dit beseft! Het is goddelijk, want liefde, onpersoonlijke liefde, is goddelijk.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Persoonlijke liefde is maar een weerspiegeling ervan; en persoonlijke liefde is onvolmaakt omdat de straal zo zwak is. Alles waarin het verlangen naar persoonlijk voordeel de drijvende kracht is, is geen ware liefde.

Als de liefde persoonlijk is, beginnen de sluiers van de persoonlijkheid zich te verdichten voor het innerlijke oog, omdat persoonlijke begeerten zich in de aura – de omringende psychische sfeer – verzamelen en verdichten, waardoor deze vaster wordt, en dat maakt dat de psychische sluiers zwaarder worden en de innerlijke visie en het innerlijke begrip verduisteren. De essentie van ware liefde is zelfvergetelheid en op deze regel zijn geen uitzonderingen.

Als er in hart en geest van de mens alleen persoonlijke liefde heerst, dan houdt hij wel van het een, maar niet van het ander; hij houdt van iets dat hier is, maar niet van iets anders dat daar is, of omgekeerd – met andere woorden, hoe persoonlijker zijn liefde is, hoe beperkter is ze. Dat is de soort liefde die niet door en door echt, die beperkt is.

Onpersoonlijke liefde is aantrekkelijk en mooi; ze vertoont geen spoor van de dingen waarvan we allemaal een afkeer hebben. Ze is altijd vriendelijk tegenover alles en iedereen – zowel grote als kleine wezens en dingen; ze is intuïtief.

Verantwoordelijkheid, vertrouwen, liefde – die brengen inderdaad geluk, kracht en vreugde. Maar u zult deze grootse kwaliteiten niet begrijpen en evenmin aanvoelen als uw hart vol is van alleen maar persoonlijke, beperkte gevoelens en gedachten. Dan is voor die grootse kwaliteiten in uw hart geen plaats; het kan ze niet bevatten als het van louter persoonlijke zaken is vervuld.

Want persoonlijke liefde kent geen verantwoordelijkheid, heeft geen verantwoordelijkheidsgevoel. Ze kent geen vertrouwen, kan geen echt vertrouwen schenken; ze kan niet ten volle geven omdat het 'ik' zich steeds in volle kracht doet gelden, en haar enige gedachte is: ik, ik, en nog eens *ik*. Dit is het probleem in de huidige wereld; alle moeilijkheden en zorgen zullen in hoge, *zeer hoge* mate verdwijnen als mannen en vrouwen elkaar op onpersoonlijke wijze konden liefhebben, als mannen in andere mannen menselijke grootsheid kunnen zien en vrouwen andere vrouwen zullen vertrouwen, en dat zal het geval zijn als ze deze visie hebben – deze verheven visie.

Juist deze zelfzuchtige, persoonlijke liefde heeft in het menselijk leven verdriet, lijden en ellende gebracht, terwijl onpersoonlijke liefde reinigend en zuiverend werkt en het hart van de mens blij maakt.

Als een menselijk hart zich kan geven zonder te denken aan een beloning of aan de pijn die het geven tijdelijk voor de gever kan meebrengen, is dat iets moois. Die liefde die wordt geschonken zonder dat men aan zichzelf denkt, die geen grenzen kent of voorwaarden stelt, is goddelijk. Ware liefde is altijd onpersoonlijk.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Liefde is vrede; liefde is harmonie; liefde is zelfvergetelheid; liefde is kracht; ze is machtig; ze betekent visie; ze betekent evolutie. Haar kracht verruimt de innerlijke natuur zodanig dat uw medegevoel geleidelijk toeneemt, omdat u één wordt met het heelal waarin u thuishoort, waarin u leeft, beweegt en uw bestaan heeft; en omdat ze zelf harmonie is en tot de essentie van het hart van het heelal behoort, wordt u één met het goddelijke in het hart van alle dingen.

Onpersoonlijke liefde is goddelijk. Ze verlicht het hart; ze verruimt het denken; ze vervult de ziel met een gevoel van eenheid met al wat is; zodat u net zo min een ander levend wezen kunt kwetsen als opzettelijk en uit vrije wil iets of iemand waarvan u op aarde het meeste houdt, schade kunt toebrengen.

Liefde is machtig. Ze is het mooiste in het menselijk leven omdat ze het mooiste is in het leven van de goden, waarvan het menselijk leven maar een zwakke en gebrekkige afspiegeling is. Ons hele wezen zendt een machtige stroom van sympathie uit voor al wat is. Vanaf het begin wordt het leven grootser, en daagt er aan de verre horizon van de toekomst een volledig begrip van en voor alles, en een hereniging van alle wezens en dingen in één bewustzijn, waarin haat, strijd, onenigheid en misverstanden zullen zijn verdwenen.

Een zwakke afspiegeling van deze liefde is de liefde van de ene mens voor de andere – een heel zwakke inderdaad, maar ze is tenminste het begin van zelfvergetelheid. Als de ziel echter eenmaal wordt verlicht door de heilige glans van onpersoonlijke liefde, dan leeft u pas echt.

Onpersoonlijke liefde vraagt geen beloning, ze geeft alles en geeft dus zichzelf. Liefde verlicht. Liefde inspireert; ze opent de deuren van het verstand omdat ze de boeien verbreekt van het lagere zelf dat de innerlijke god gevangen houdt. Als u op onpersoonlijke wijze liefheeft, dan verspreidt zich het goddelijke vuur en wordt de mens werkelijk mens.

Liefde is een geweldige kracht. Volmaakte liefde bant alle vrees uit. Iemand van wie het hart van liefde en mededogen is vervuld, kent nooit angst; daarvoor is in zijn hart geen plaats. Koester liefde voor al wat leeft, dan verbindt u zich met onoverwinnelijke kosmische krachten en wordt u sterk, en geestelijk en intellectueel helderziend. U zult nooit ergens bang voor zijn als uw hart van liefde en begrip is vervuld, want liefde – volmaakte liefde – brengt begrip. U zult dan nooit bang zijn voor armoede; u zult nooit angst hebben voor de dood.

U kunt de angst overwinnen door u grootse en moedige daden en gedachten voor de geest te roepen. Stel u voor dat u moedige daden verricht. Bestudeer en bewonder dappere daden van anderen. Bestudeer en bewonder moedige ideeën van anderen. Kweek het verlangen aan naar moed, zodat u het in praktijk gaat brengen. Dan wordt u moedig en zal de angst verdwijnen als de ochtendnevel voor de opkomende zon. Het geheim van het overwinnen van angst ligt in de scheppende kracht van de verbeelding.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

Dit zijn praktische, ethische voorschriften, praktische gedragsregels voor de mens; wat is het jammer dat de mensheid die uit het oog heeft verloren! De mens zal door angst worden beheerst zolang hij van zichzelf houdt; want hij is dan bang voor alles wat gaat gebeuren – bang om iets te wagen, bang om te handelen, te denken, uit angst te verliezen. En dan zal hij verliezen. 'Wat ik vreesde is me overkomen!' Zo gaat het altijd.

Het zijn de Groten die geen angst kennen, die wagen, die handelen, die doen – want zij zijn de mensen van de daad; en zij zijn ook de denkers in de wereld; want in beide gevallen hebben ze geen angst. Ze houden van wat ze doen. Daarom hebben ze geen vrees.

De sterke mens is hij die liefheeft, niet hij die haat. De zwakke mens haat omdat hij beperkt en klein is. Hij kan het lijden en het verdriet van anderen niet zien of voelen en zelfs het standpunt van een ander niet begrijpen, wat toch gemakkelijk is. Maar de mens die liefheeft ziet zijn verwantschap met alle wezens. Zijn hele natuur straalt van innerlijke schoonheid, verruimt zich door het innerlijke vuur dat opvlamt in mooie en harmonieuze gedachten en daardoor in mooie en vriendelijke daden. Zelfs zijn gelaatstrekken zullen zich verzachten en vriendelijk worden; hij zal geen angst inboezemen; hij zal niet worden gehaat.

Onpersoonlijke liefde is magisch; ze brengt wonderen tot stand; ze zal zelfs harten van steen breken. Niets, zelfs haat niet, kan haar stuiten. Volg de aloude wet: haat niet. Overwin haat door liefde. Vergeld haat nooit met haat, want zo giet u olie op een onheilig vuur. Vergeld haat met mededogen en rechtvaardigheid. Wees rechtvaardig als men u onrechtvaardig behandelt. Dan verbindt u zich met de geestelijke werkingen van de natuur en wordt u een kind van het kosmische leven dat daarna met zijn eeuwige ritme in uw eigen hart klopt.

Wees uzelf, en breid uw sympathieën uit; raak met de voeldraden van uw bewustzijn het hart van andere mensen aan. Hoe groot is de vreugde als u als het ware de innerlijke en elektrische trilling voelt die uw eigen ziel ervaart wanneer u het hart van een medemens heeft aangeraakt!

Geef ruim baan aan de goddelijke energieën die sluimeren in uw hart: liefde, mededogen, medelijden, begrip voor anderen, vriendelijkheid, de visie van schoonheid in het licht van de liefde, en van liefde in het licht van de schoonheid die zichzelf uitstraalt.

Wees vriendelijk; weiger te haten. Laat uw hart zich verruimen.

Een andere stap die leidt naar het pad van goddelijke liefde is vergeven. Vergeven is de impuls van het hart die u ertoe brengt de eerste stap omhoog te doen; dat is inderdaad een van de treden naar goddelijke liefde. Ware vergeving eist een sterk karakter, ware menselijkheid, een zuiver onderscheidingsvermogen en intellectuele kracht; het betekent weigeren wrok te voelen, vol rancune te zijn, haat te kweken; vergeven betekent ook het zuiveren van uw eigen hart van die lage en ontterende aandriften.

Het Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen en Correspondentie cursussen

47

Bijvoorbeeld: er is u onrecht aangedaan. Wat zult u doen: wrok koesteren, haat kweken, de tijd afwachten om met gelijke munt terug te betalen en daardoor de onrust en het zielenleed in de wereld te verdubbelen? Of zegt u: Nee, ik vergeef het; ik heb de weg hiervoor zelf gebaad, want in het verleden heb ikzelf dit leed mij op de hals gehaald. Ongelukkig is de mens die me kwaad doet, ik vergeef hem.

De boosdoener weet niet wat hij doet. Hij is zwak. Hij is blind. Hij daarentegen die vergevengszind van aard is, ziet en is sterk: want liefde vergeeft alles en de reden daarvoor is dat ze meeleeft en begrijpt. Begrip brengt inzicht.

Leer te vergeven; en vergeef wanneer vergiffenis nodig is. Vergeef niet alleen met de mond, als u niet in de verleiding komt om te haten, maar vergeef wanneer u daarvoor een beroep moet doen op uw innerlijke kracht. Heb lief, wanneer u de lage en zelfzuchtige drang voelt om te haten, want dan betekent liefhebben een geestelijke oefening die getuigt van innerlijke kracht en grootsheid.

Dat sterkt u in hoge mate in uw innerlijke constitutie. Deze oefening en het resultaat daarvan maken een einde aan onenigheid, verzachten leed, moedigen vertrouwen en vriendelijke gevoelens aan; en tot hem die oprecht en met succes vergeving schenkt, komt een vrede en een besef van kracht die niets anders ooit kan geven.

Vergeef uw naasten en heb hen lief en laat de liefde die uw hart met haar heilige licht vervult en uw denken met haar goddelijke glans verlicht, uitgaan naar al wat leeft, zonder beperking, zonder er grenzen aan te stellen; uw beloning zal zeer groot zijn. Want liefde roept niet alleen liefde op in het hart van anderen, maar heeft ook een zeer verheffende invloed op uzelf. Ze brengt niet alleen mooie dingen naar buiten in de ziel van hen die u liefheeft, maar ze ontwikkelt ook uw eigen vermogens en krachten.

Vergeef en heb lief; daardoor plaatst u de voeten op het pad dat u rechtstreeks naar de geestelijke zon voert die eeuwig straalt met genezende kracht. Vergeef en heb lief; en voor u het weet voelt u de zegenrijke invloed van de boeddhaluister – de christusgeest – die uw hele wezen doordringt. Dan wordt u een weldadige kracht op aarde, niet alleen geliefd bij uw medemensen, maar een zegen voor alle wezens. Dan begint u een juist gebruik te maken van de edele vermogens en krachten die uw innerlijke god eigen zijn; u zult alles begrijpen, want liefde is inderdaad helderziend en een machtig vermogen.

Leer te vergeven, want dat is edel; leer lief te hebben, want dat is goddelijk.

Levensvragen, blz. 109-124
© 2002 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag
